THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
APR 20 1931
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

N. Y. Public Library
476 Fifth Ave
NEW YORK N. Y.

אונזערע
טעלעפאן נומערן
זענען
6830
6831
פריווייט

The Daily Hebrew Journal

דער אידישער זשורנאל

אונזער
אפיס
איז אין
542
דאנדעס-וועסט

VOLUME XVIII No 7552 | Wednesday, April 15th, 1931 | טאראנטא, מיטוואך דער 15-טער אפריל, 1931. | טאראנטא, מיטוואך דער 15-טער אפריל, 1931. | PRICE THREE CENTS

שפאניע ערקלערט רעפובליק; קעניג אפגעדאנקט

אין אלע שטעדט און דערפער פון לאנד טאנצט מען אין די גאסען פון פרייד. — קעניג'ס בילד ווערט צוריסען און געברענט פון יובעלירענדע מאסען. — קעניג האט געמאכט אלע פארזוכען צו ראטעווען זיין טראהן. — נייע רעפובליקאנישע רעגירונג נעהמט אן שריט צו פארהיטען קעניג'ס לעבען און פארמעגען

לעצטער באריכט איז, אז דער קעניג האט שוין פארלאזן דאס לאנד

פאריז, אפריל 14.

א לעצטער באריכט וואס איז היינט דא דערהאלטען געווארען לויטעט, אז דער געוועזענער קעניג אלפאנזא, צוזאמען מיט זיין פרוי און משפחה, האבען היינט אווענט פארלאזען שפאניען אין אן אויטאמאביל, נאך קארטאגעני, וואו זיי וועלען אויפשטייגען אויף א ווארטענדער שיף.

מאדריד, אפריל 14.

קעניג אלפאנזא, דער לעצטער הערשער פון דער בורבאן דינאסטיע, האט היינט אפגעדאנקט פון דעם שפאנישען טראהן. אזוי האט היינט באקאנטגעמאכט פרעמיער דזשואן ב. אזואר. שפאניען איז שוין איצט א רעפובליק, און זי איז די דרייסיגסטע רעפובליק אין דער וועלט.

ניסעטא אלקאלא זאמארא, דער פיהרער פון די רעפובליקאנער אין שפאניען, און וועלכער וועט זיכער אויסגעקליבען ווערען אלס פרעזידענט פון לאנד, האט באלד צוזאמענגעשטעלט א רעפובליקאנישע רעגירונג, נאך א קאנפערענץ מיט רעפובליקאנישע פיהרער, וואס איז אפגעהאלטען געווארען אין מאדריד.

די נייעס אז דער קעניג האט שוין אפגעדאנקט און אז שפאניע איז שוין איצט א רעפובליק, האט ארויסגערופען די גרעסטע פרייד ביים גאנצען שפאנישען פאלק. גאסען-פאראדען ווערען אומעטום אפגעהאלטען, און דעם קעניג'ס בילד ווערט פארברענט פון דעם יובילירענדען עולם.

ניט אזוי לייכט איז עס אנגעקומען פאר'ן קעניג צו אבדיקירען. ער האט אנגעווענדעט אלע מעגליכע מיטלען צו אויפהאלטען דעם טראהן. ער האט אפילו געוואלט אפדאנקען צום גונסטען זיין זוהן. דאס הייסט, אז זיין זוהן זאל איבערנעהמען דעם טראהן, אבער די רעפובליקאנישע פיהרער האבען זיך אנטזאגט פון דער דאזיגער ,,טובה״. ענדליך האט דער קעניג זיך אונטערגעגעבען צום ווילען פון דר. גרעגאריא מאראנאן, איינער פון די רעפובליקאנישע פיהרער, און ער האט מסכים געווען צו רעזיגנירען אויף די פאלגענדע קאנדיציעס:

ערשטענס, אז ער זאל דערלויבט ווערען צו פארלאזען דאס לאנד מיט פולע מיליטערישע האנארס, לויט ווי ער איז געוועזן בארעכטיגט צו דעם אלס קעניג, און צווייטענס, אז עס זאל איהם געגעבען ווערען גענוג צייט, צו צונויפפאקעווען זיין גאנץ פארמעגען. עס איז פארשטאנען געווארען, אז דער קעניג מיט זיין גאנצער פאמיליע וועלען אפפאהרען קיין פאריז און פון דארט קיין לאנדאן, וואו דער-קעניג פארמאגט אסך רייכטימער וואס ער האט אפגעשפארט אין פארלויף פון זיין רעגענטום. דער קעניג האט קאפיטולירט בלויז דאן, ווען ער האט באגריפען אז זיין איינשפארען זיך געגען דעם ווילען פון די רעפובליקאנער וועט בלויז פיהרען צו א ציווילען קריעג אין לאנד. ער האט דערביי גאנץ באזונדערס אין זינען געהאט אז דאס גאנצע שפאנישע פאלק איז ניט אויף זיין זייט.

אין דער שפיץ פון דעם נייעם רעפובליקאנישען קאבינעט וואס איז תיכף צוזאמענגעשטעלט געווארען שטעהט דער רעפובליקאנער פיהרער אלקאלא זאמארא.

די נייע רעגירונג האט גלייך אנגענומען נעהעריגע שריט צו פארהיטען דאס לעבען און פארמעגען פון'ם קעניג און זיין פאמיליע. א שטארקע וואך איז אוועקגעשטעלט געווארען ארום דעם קעניגליכען פאלאץ, ווען א ריזיגער עולם האט זיך ארומגעקליבען דארט, אזוי שנעל ווי עס איז באקאנט געווארען אז דער קעניג האט אפגעדאנקט.

דערווייל איז שפאניען איין גרויסע יובילירענדע מאסע. אין יעדער שטאדט אדער שטעדטעל פרעהט זיך דאס פאלק מיט דער שווער-באקומענער פרייהייט. מען דעמאנסטרירט אין די גאסען, מען זינגט און מען טאנצט, און עס איז איין גרויסער יום-טוב.

הויך-פארראט קלאגען פאר באריכטן וועגען אנטיסעמיטיזם אין בודאפעסט

בודאפעסט, אפריל 14, (איטא).

די מוניציפאליטעט האט היינט אנגענומען א באשלוס צו אנקלאגען אין פארראט געגען פאטערלאנד און פאר רעליגיעזער העצעריי אלע צייטונגען וועלכע האבען פארשפרייט באריכטען, אז א געהיימע טעראריסטישע אנטיסעמיטישע ארגאניזאציע האט צוגעגרייט פאראויס דעם אנפאל פון דעם אנטיסעמיט אויף דער טאבאק סטריט שול דעם צווייטען טאג פסח.

די צייטונגען וועלכע האבען באקאנטגעמאכט די סענסאציאנעלע נייעס זונטאג, זאלען האבען געבויט זייערע באריכטען אויף פאליציי-אינפארמאציע.

דער פאליציי-דעפארטמענט לייקענט איצט אז זי האט אנגעפיהרט אן אונטערזוכונג וועגען דער שיסעריי, און אז זי האט עס אויפגעדעקט וועגען דער עקזיסטענץ פון וועלכער עס איז אנטיסעמיטישער ארגאניזאציע אדער אנטיסעמיטישער פארשווערונג.

ברודער פון ענגלישער קעניגין צונאסט אין א"י

ירושלים, אפריל 14.

דער אוירל אף אטלאן, א ברודער פון דער ענגלישער קעניגין מערי, האט דא היינט געפייערט זיין 57-טען געבורטסטאג. ער איז געקומען אהער אויף זיין פארגעניגענס-רייזע, פאהרענדיג פון סאוט אפריקע, וואו ער איז אין פארלויף פון 7 יאר געווען גאווערנאר-דזשענעראל.

ווינדזאר, ענגלאנד, אפריל 14.

די פרינצעסין ביטריס, א מוהמע פון דעם ענגלישען קעניג, האט היינט געפייערט איהר 74-טען געבורטסטאג.

דער קעניג גופא דערהאלט זיך ביסלאכווייז פון דער בראנכיט-אטאקע וועלכע האט איהם געהאלטען אין בעט 10 טעג.

טויטעט 4 מענשען אויס אייפערזוכט צו זיין פרוי

וואוסטער, אהייא, אפריל 14.

עלים מעקגרעגאר, 65 יאר אלט, וועלכער וואוינט ניט ווייט פון דאנען, האט אין א ווילדען צושטאנד אויס אייפערזוכט, היינט אפגעגאסען זיין פרוי און זיין שטיף-זוהן מיט געזאלין, אנגעצונדען זיי, נאכדעם האט ער דערשטאכען אויף טויט זייער באדער, און איז שפעטער באגאנגען זעלבסטמארד.

דער פיערפאכיגער מארד איז געווען א רעזולטאט פון אייפערזוכט, פון וואס עלים איז באפאלען געווארען ווייל איהם האט זיך אויסגעוויזען אז זיין פרוי איז צו נאהענט מיט'ן באדער, קלעיטאן מעקאפי, 50 יאר אלט.

3 אידען און 7 קריסטען פאר'משפט צום טויט אין רוסלאנד פאר ברויט-ספעקולאציע

מאסקווע, אפריל 14, (איטא).

צעהן מיטגלידער פון אוקראינישען ברויט טראסט, פון וועלכע דריי זענען אידען זענען היינט פאר'משפט געווארען צום טויט, און 58 אנדערע האבען באקומען פריזאן-טערמינען.

די אנגעקלאגטע זענען באשולדיגט געווארען אין סיסטעמאטישען פארקויפען ניט-לעגאל ברויט וועלכעס האט געזאלט צוטיילט ווערען צווישען די ארבייטער פון דניעפער-סטראי און אנדערע אינדוסטריעלע צענטערען. זיי האבען אויך פארטאכלעוועט דאס ברויט אויף אנדערע אופנים, ווערען זיי אנגעקלאגט.

די אידען וואס זענען פאר'משפט געווארען צום טויט זענען: רובינשטיין, שטערנזאהן און דובראווסקי, וועלכע האבען אלע פארנומען וויכטיגע עמטער.

פארהעה וועגען באנסראטירטע סטימסאן קאמפאניע, אנגעהויבען

נעכטען האט זיך אנגעהויבען דער פרעלימינארער פארהער אין פארבינדונג מיט די קלאגען פון קאנספיראציע וואס זענען געלייגט געגען קאל. פ. ג. דזשאנסטאן; מיידזשאר ל. קלארק און דר. ה. ה. טאמאס, וועמענס הויפט פירמע, די ג. א. סטימסאן קא., און איהרע סובסידיערים האבען מיט עטליכע מאנאטען צוריק באנקראטירט.

מר. סי. פ. קארמאן, דער ,,קראון״-פארטרעטער, האט צוגעשטעלט צו ריכטער קאטסווארט דאקומענטען צו באווייזען, אז דר. טאמאס, וועלכער איז געוועזן סיילס-מענעדזשער פון דער פירמע, האט באקומען 20 פראצענט קאמישאן אויף סיילס פון סעקיוריטיס פון פיעלע ,,סובסידיערי״-קאמפאניעס.

זיי ווערען גע'משפט פאר וועלען באשווינדלען דעם עולם.

פרעמיער'ס שוועסטער האט נעכטען מיט מזל חתונה געהאט

אטאווא, אפריל 14.

מיס מילדרעד בענעט, די שוועסטער פון פרעמיער ר. ב. בענעט, האט היינט, מיט מזל, געהייראט צו קאנאדע'ס פארטרעטער אין וואשינגטאן, מיידזשאר וו. ד. הערדידזש, ק. סי. די צערעמאניע איז דורכגעפיהרט געווארען אויף א גרויסארטיגען אופן אין דער אנוועזענהייט פון דעם גאווערנאר-דזשענעראל און זיין פרוי, און אויך פיעלע אנדערע אנגעזעהענע געסט.

לויט ווי עס ווערט פארשטאנען האט דער פרעמיער געגעבען זיין שוועסטער א חתונה-מתנה פון צוויי מיליאן דאלאר.

אויסגאבען פון דער פעדעראלער רעגירונג געשניטן אויף איבער זיבען-און-דרייסיג מיליאן דאלאר

אטאווא, אפריל 14.

פרעמיער בענעט האט היינטיגען יאר געשניטען די אויסגאבען פון דער רעגירונג אויף איבער 37 מיליאן דאלאר אין פארגלייך מיט א יאר פריהער. צוליעב די שלעכטע צייטען האט דער פרעמיער באשלאסען, אז די רעגירונגס-אויסגאבען פאר'ן היינטיגען יאר זאלען באטרעפען 386,394,408.63 דאלאר אנשטאט 423,722,163.35 דאלאר ווי עס איז אויסגעגעבען געווארען אינ'ם פריהערדיגען יאר.

אויסער די אגריקולטור, האנדעלס און ארבייטס דעפארטמענטען, זענען די אויסגאבען פון אלע איבעריגע רעגירונגס-אפטיילונגען שטארק געשניטען געווארען. באזונדערס שטארק זענען פארקלענערט געווארען די אויסגאבען פון דער ,,ניישאנעל דיפענס״.

אטאווא, אפריל 14.

די ערשטע רעדע נאכדעם ווי דער פעדעראלער פארלאמענט איז ווידער דערעפענט געווארען, נאך די 12 טעג ,,איסטער״-וואקאציע, איז נעכטען געהאלטען געווארען פונ'ם סאליסיטאר-דזשענעראל, האנ. מאהים דופרי. דאס איז בכלל געוועזן זיין ערשטע רעדע אין דעם פעדעראלען פארלאמענט.

דער סאליסיטאר-דזשענעראל וועלכער איז, א קאנאדער פראנצויז, האט אין זיין רעדע זיך הויפטזעכליך אפגעשטעלט אויף דער שפראכען-פראגע אין לאנד, און ער האט פארדאמט די האנדלונג פון דער רעגירונג אין סאסקעטשיוען, הלמאי זי האט אויסגעשלאסען די פראנצויזישע שפראך פון די דארטיגע פאבליק סקולס.

ריידענדיג וועגען די אימיגראציע-באשרענקונגען פון דער נייער רעגירונג האט מר. דופרי געלויבט די רעגירונג און האט דערקלערט, אז די אימיגראציאנס באשרענקונגען זענען ניט נאר פראקטיש פון שטאנדפונקט צו העלפען די ארבייטסלאזזיגקייט, נאר אויך ווייל עס העלפט צו אפהיטען דאס לאנד פון די אונגעווינשטע עלעמענטען.

מר. דופרי האט אויך גערעדט וועגען דער לעצטער אימפעריאלער קאנפערענץ ביי וועלכער ער איז געווען איינער פון דער קאנאדער רעלעגאציע.

אראבישע עקזעקוטיווע וויל זיך ניט באטייליגען אין פארהאנדלונגען

ירושלים, אפריל 14, (איטא).

די אראבישע עקזעקוטיווע האט היינט באשלאסען ניט צו שיקען קיין דעלעגאציע קיין לאנדאן פאר דער איצטיגער דערעפענונג וועגען די פארהאנדלונגען צו שאפען 12 און א האלב מיליאן דאלאר פאר דעם ענטוויקלונגס-פאנד פון פאלעסטינע.

די עקזעקוטיווע באטראכט אז די פארהאנדלונגען זאלען אפגעהאלטען ווערען אין פאלעסטינע.

טראץ דעם דאזיגען באשלוס זענען א סך אראבער דוקא צום גונסטען אז א דעלעגאציע זאל געשיקט ווערען, בתנאי אז די דעלעגאציע זאל פארהאנדלען דירעקט מיט דער רעגירונג, אויסשליסענדיג די ציוניסטען.

שווארצ'ס קינסטלער טרופע קריגט באגייסטערטע אויפנאמע

מאריס שווארץ און זיין קינסטלער טרופע, וועלכע זענען נעכטען אווענט אויפגעטראטען אין סטענדערד טעאטער אויף זייער גאסטראל אין טאראנטא, האבען באקומען א באגייסטערטע אויפנאהמע פון דעם איבערגעפאקטען טעאטער. ניט נאר זענען אלע זיץ-פלעצער געווען פארנומען, נאר עס איז אויך ניט געווען קיין פלאץ צו שטעהן.

עס איז געשפיעלט געווארען שלום אש'ס פיעסע ,,אנקעל מאזעס״. צו דער געלעגנהייט האט מאריס שווארץ אנאנסירט, אז א דאנק דער ווארימער אויפנאהמע וואס ער האט באקומען אין טאראנטא, וועט ער זיך צוריקקעהרען אין גיכען אהער און וועט דא געבען נאך דריי פארשטעלונגען.

12 מענשען אומגעקומען פון א פייער אין שיקאגא

שיקאגא, אפריל 14.

דער קערפער פון פייער קעפטען דזשיימס פ. אנעיל, וועלכער איז דער 12-טער קרבן פון דעם פייער וואס האט אויסגעבראכען אין דעם וועסט-סייד, איז היינט ארויסגעשלעפט געווארען פון דעם אונטערערדישען קבר, דורך א ספעציעלען גרוב וועלכער איז אויסגעגראבען געווארען דורך דער 22-טער סטריט.

דאס פייער אינ'ם טונעל האט זיך דעם גאנצען פריהמארגען פארשפרייט. א מינען-רעטונגס-הילף פון ספרינגפיעלד, איל., איז געבראכט געווארען צו קעמפען מיט'ן פייער און צו ארויסשלעפען אלע איבעריגע קרבנות וועלכע געפינען זיך נאך אינ'ם טונעל.

באאמטע פון דער קאנסטראקשאן קא., האבען דערקלעהרט, אז זיי ווייסען ניט גענוי ווי גרויס עס איז די צאהל פון די קרבנות.

דייטשער מערדער-מאניאק דערציילט ווי ער האט אומגעבראכט זיינע קרבנות

דיסעלדארף, אפריל 14.

פעטער קורטען, וועלכער ווערט דא גע'משפט פאר דערמארדען 9 פערזאן, פון וועלכע אכט זענען געווען פרויען, און פאר מאכען א פארזוך צו דערמארדען 7 אנדערע, האט היינט איבערגעגעבען מיט א מערקווירדיגער רוהיגקייט און מארדעם פארגעניגען, ווי אזוי ער האט זיינע טאהטען דורכגעפיהרט, אין פארלויף פון דעם יאר 1929.

מען האט געזעהן אז ער האט מארגע הנאה פון דעם וואס ער דערצעהלט. לויט ווי ער האט איבערגעגעבען איז עס געוועזן זיין גרעסטער פארגעניגען צו זעהן ווי א מענש איז אונטער זיינע הענט ,,אנטשווינען געווארען״. ער האט דאן געטאנצט פאר פרייד ארום דעם קערפער פון זיין קרבן און האט געזונגען לידלאך.

זיין גרעסטער פארגעניגען איז תמיד געווען, האט ער געזאגט, צו ריידען מיט פאליסלייט, אויפ'ן פלאץ פונ'ם מארד אויפ'ן צווייטען פריהמארגען, ווען מען האט דעם קערפער געפונען. ער פלעגט זיך אויך צונויפמישען מיט'ן עולם ארום דעם פלאץ און לייענען אלע איינצעלהייטען אין די צייטונגען וועגען דעם אופן ווי אזוי ער האט דעם מארד דורכגעפיהרט. נאך קליינערהייט, ווען ער איז אלט געווען בלויז 9 יאר, האט ער דערמארדעט זיינע צוויי חברים, האט ער געזאגט.

דער פראצעס ווערט נאך פארטגעזעצט.

ירושה פאר אידישע צדקה-אנשטאלטען

ניו יארק אפריל 14, (איטא).

די באריהמטע 10 מיליאן דאלאר קונסט קאלעקציע פון דעם פארשטארבענעם מכאל פריעדסאם איז אפגעגעבען געווארען פאר'ן מעטראפאליטען קונסט מוזעאום. אויסער דעם איז אויך אפגעשריבען געווארען 60 טויזענט דאלאר פאר דריי אידישע צדקה אנשטאלטען, און אן עהנליכע סומע פאר דריי קריסטליכע צדקה-אנשטאלטען.

לייאנעל געלבער פון טאראנטא ביים סטודענטען-קאנפערענץ

זשענעווא, אפריל 14, (איטא).

די צווייטע אינטערנאציאנאלע סטודענטען קאנפערענץ צו דיסקוטירען וועגען און מיטלען ווי אזוי צו לייזען די אידישע פראגע אין די אייראפעאישע אוניווערזיטעטען און ווי אזוי צו באקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם אין די אוניווערזיטעטע, ווערט איצט אפגעהאלטען אין ניאן, מיט פערציג דעלעגאטען פון אלע טיילען פון אייראפע.

דער אמעריקאנער אידישער קאנגרעס און די ,,אבוקה״ זענען פארטראטען פון מרס. טערעזא לעווינטאל פון ברוקלין, און לייאנעל געלבער פון טאראנטא. די קאנפערענץ וועלכע איז פאררופען געווארען פון דער אינטערנאציאנאלער סטודענטען באוועגונג, איז אפיציעל דערעפענט געווארען פון דר. אגוסטע קאמפערט, דער ,,דיען״ פון טעאלאגישען אוניווערזיטעט אין זשענעווא.

פראגע וועגען ,,קאנאדער קאנסטיטוציע״ דעבאטירט אין פארלאמענט

אטאווא, אפריל 14.

די פראגע, וואס הייסט אזוינס ,,קאנאדער נאציאנאליטעט״ איז היינט ווידער אויפגענומען געווארען אין פעדעראלען פארלאמענט, ווען סעקרעטערי אף סטייט האנ. סי. ה. קאהאן האט פארלאנגט אז די דאזיגע פראגע זאל קלאהר געמאכט ווערען אין פארשטענדליכע ווערטער.

ער האט פארגעשלאגען א ביל לויט וועלכען א קלאהרע דעפיניציע ווערט געגעבען צו ווארט ,,קאנאדער נאציאנאליטעט״.

דער מיניסטער האט דערקלעהרט, אז א צאהל מיספארשטענדנישען זענען ביז איצט ארויסגעקומען איבער דער דאזיגער פראגע, ווייל עס איז פארשטאנען געווארען פריהער, אז עס איז פאראן בלויז א בריטישע נאציאנאליטעט, אונטער וועלכען באגריף קאנאדע און די איבעריגע דאמיניאנס זענען איינגעשלאסען.

מארגען א קאנפערענץ וועגען דרעסמאכער סטרייק

דער פראווינציעלער ארבייטס-מיניסטער, האנ. דר. מאנטעיט, האט נעכטען באקאנטגעמאכט, אז א צווייטע קאנפערענץ צווישען דרעס-מאנופעקטשורערס און דער יוניאן וועט אפגעהאלטען ווערען דאנערשטאג.

די הערשענדע מיינונג איז, אז די דאזיגע קאנפערענץ וועט ברענגען צופרידענשטעלענדע רעזולטאטען.

ער איז שוין איצט אן ,,עקס-קעניג״

עקס-קעניג אלפאנזא

פון וועמענ'ס יאך דאס שפאנישע פאלק האט זיך נעכטען באפרייט.

אנגעצויגענע שטימונג אין בריטישען פארלאמענט ערב יום-הדין

לאנדאן, אפריל 14.

דער בריטישער פארלאמענט האט זיך היינט ווידער פארזאמעלט נאך די ,,איסטער״ וואקאציעס, און די שטימונג, סיי אין די רעגירונג-רייען און סיי צווישען דער אפאזיציע איז געווען זעהר אן אנגעצויגענע. דאנערשטאג (מארגען) איז דער יום הדין פון דער בריטישער רעגירונג, ווארים דאן וועט פארגעשלאגען ווערען דער קאנסערוואטיווער טאדלונגס-פארשלאג פאר דער רעגירונג'ס אונפעהיגקייט צו לייזען די ארבייטסלאזיגקייט-פראבלעם אין לאנד.

אויף אן אנפראגע פון דעם קאנסערוואטיווען דעפוטאט סער קינגסלי וואוד, צום נייעם לארד פריווי סיעל, רייט האנ. טאמאס דזשאנסאן, וואס די רעגירונג האט אין זינען צו טאן וועגען דער ארבייטסלאזיגקייט, האט מר. דזשאנסאן געזאגט, אז דער ענטפער וועט געגעבען ווערען דאנערשטאג.

גאנדהי גרייט צו באנייען קאמף געגען ענגלאנד

אהמעדהאבאד, אינדיע, אפריל 14.

מאהאטמא גאנדהי, דער אינדיש-נאציאנאליסטישער פיהרער, גרייט זיך ווידער צו באנייען זיין פרידליכען קאמף מיט ענגלאנד, צוליעב דעם וואס ביז יעצט האט די רעגירונג נאך ניט דורכגעפיהרט קיין איינע פון איהרע הבטחות וועלכע זענען געגעבען געווארען צו די נאציאנאליסטען, אלס רעזולטאט פון דעם אפמאך וועלכער איז געשלאסען געווארען אין ניו דעלהי, צווישען גאנדהי'ן און לארד אוירווין.

צווישען די בריטישע באאמטע אין אינדיע האט די דאזיגע באקאנטמאכונג ארויסגערופען גרויס דערשטוינונג, ווארים זיי האבען געגלויבט אז די אויסזיכטען פאר א פערמאנענטען שלום זענען שוין איצט געזיכערט.

גאנדהי פלאנעוועט צו טראנספערירען זיין נייע קאמפס-קווארטיר נעהענטער צו באמבעי.

ווילען נייע ציון-עקזעקוטיווע

ווארשע, אפריל 14, (איטא).

די קאנפערענץ פון דער ,,עת-לרנות״ סעקציע פון די פוילישע ציוניסטען, האט היינט אנגענומען א רעזאלוציע פאדערענדיג צו שאפען אן אלוועלטליכע ציוניסטישע עקזעקוטיווע וועלכע זאל באשטעהן פון עקספערטען, אהן אונטערשייד פון פארטיי אנגעהערשאפט.

"אונטערוועלט"

א שפאנענדער ראמאן
פון אידישען לעבען
אין אמעריקא און
קאנאדע

וועה איז שטארקער, פארברעכען אדער געזעץ?

לעזט אונזער נייעם שפאנענדען ראמאן
און איהר וועט באקומען אן ענטפער.

געשריבען פון אונזער
מיטארבייטער
מארק סארדעל

ווערט זיך אנהויבען צו דרוקען

איז

"זשורנאל"

זונטאג דעם 19-טען אפריל

הרב אשינסקי מאכט א שטארקען אפיעל פאר עברית בעברית

איבער דריי הונדערט מענשען זיינען געוועזן מאנטאג אווענט ביים גרויסען באנקעט פון דער בראנזוויק עוועניו תלמוד תורה. נאהענט צו 9 טויזענט דאלאר זענען געפלעדזשט געווארען אויפ'ן ארט, און דער קאמפיין געהט נאך אן.

דער באנקעט איז דערעפענט געווארען פון דעם טשערמאן, מר. אליהו פולאן. מר. פולאן האט אויסגעדריקט זיין האפנונג אז אין גיכען וועלען זיך די תלמוד תורה'ס פאראייניגען. דער ערשטער רעדנער איז געווען מר. מ. געלבער, דער פרעזידענט פון דער תלמוד תורה, וועלכער האט אפעלירט אז מעהר אידען זאלען זיך אינטערעסירען אין דער תלמוד תורה און ארויסהעלפען דער קליינער גרופע וואס איז זיך מתעסק אין דער תלמוד תורה. מר. הערקים האט אין נאמען פון דער תלמוד תורה באדאנקט די לײדיס אוקזילערי פאר זייער גלענצענדער ארבייט.

רבי אייזענדראט, וועלכער איז צום ערשטען מאל געקומען אפיציעל צו א תלמוד תורה פארזאמלונג, האט אויסגעדריקט זיין באגייסטערונג פאר דער ארבייט פון דער תלמוד תורה און האט געפאדערט אז די תלמוד תורה זאל געשטיצט ווערען אז זי זאל קענען וואקסען און זיך אויסשפרייטען.

ראבי סאקס האט פארגעשטעלט דעם הויפט רעדנער פון דעם אווענט, הרב א. מ. אשינסקי, וועמען ער קען פון דעטראיט און פון פיטסבורג ראבי סאקס האט אין קורצען כאראקטעריזירט הרב אשינסקי אלס א שטענדיג יונגען מאן און האט דערצעהלט וועגען זיין טעטיגקייט אין פיטסבורג וואו ער האט אויפגעבויט דעם בארימטען חיברו אינסטיטוט, און אין דעטראיט.

הרב אשינסקי האט אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט צו זעהן זיך מיט זיינע אלטע פריינד ביי אזא געלעגענהייט וואו עס ווערט געפייערט דער פינף יאהריגער יובילײ פון דער שעהנסטער תלמוד תורה אין קענעדע, אויפגעבויט דורך זיי. ער האט זיך אפגעשטעלט אויף דער נויטיגקייט פון מאדערנע תלמוד תורה'ס לויט עברית בעברית סיסטעם, און האט שטארק און לײדענשאפטליך פארטיידיגט די סיסטעם. "אבער", האט ער געזאגט, "וואס איז שייך דעם סדר הלימוד, בין איך גאנץ צופרידען אז מען קען זיך אויף דער תלמוד תורה פארלאזען". איך בין אויך צופרידען וואס די תלמוד תורה האט קאפירט די מעטאדען פון דעם פיטסבורגער היברו אינסטיטוט, איך וואלט אבער געווען פיעל מעהר צופרידען ווען איהר וואלט אויך קאפירען די פינאנציעלע מעטאדען פון דעם פיטסבורגער היברו אינסטיטוט". הרב אשינסקי האט דערצעהלט אז אין פיטסבורג האט מען געבויט די תלמוד תורה אהן א מארטגיידזש, און אז זיי האבען דארט אן "ענדאומענט פאנד" פון 2 הונדערט טויזענט דאלאר, אז ער האט געקראגען די ערשטע 25 טויזענט דאלאר פון א דייטשען רעפארמער איד כדי צו דערציהען אידישע קינדער אין ארטאדאקסיש גייסט. "און איך האב איהם געוואונשען אז זיינע אייניקלאך זאלען לערנען אין דער תלמוד תורה".

נאך הרב אשינסקי האט דער טשערמאן פארגעשטעלט דעם טעטיגסטען מיטגליעד פון דעם באַרד, הרב יעקב גארדאן וועלכער האט געמאכט דעם אפיעל פאר דעם קאמפיין.

א חוץ די ביישטייערונגען וואס זענען נעכטען אנאנסירט געווארען זענען אויך געווען די פאלגענדע: מר. סילווערמאן פון סאדבערי 300 דאלאר.

צו פארדינגען

צו פארדינגען א פוירנישד רום. — טעלעפאנירט עלגין 4027 צווישען 6 און 7 אווענט.

***)

צו פארדינגען א פלעט פון 3 אדער 4 רומס, נייע הארדוואוד פלארס, סטים היט באזונדערע באטה, טעלעפאן. יעצט ליידיג. פרעגען 73 סאסעקס סטריט. טעלעפאן קינגסדייל 7998.

3620-4-15

צו פארדינגען א סטאר מיט 4 רומס מיט אדער אהן סטאק אין א קאונטרי, איסטאבלישד 11 יאהר, זיכער צו מאכען א גוט לעבען. פרעגען 20 דיארסי סטריט

3632-4-19

צו פארדינגען ריזענייבעל פעקטארי מיט צעהן פאער מאשינען טייבעלס פאר דרעסעס, אויך אנדערע אפיס און פעקטארי ספייס. טשארלי צוקערמאן 352 עדלייד וועסט. געלעגענהייט פאר אנפאנגער.

3624-4-20

צו פארדינגען א פארנישד רום אויף גרייס סטריט שעהנע פארניטשור מיט אלע קאנוויניענס ביי א קליינע פאמיליע. טריניטי W 4838.

3636-417

צו פארדינגען א פארנישד פראנט רום ביליג רענט פרעגען 100 מארקהאם סטריט אפסטעירז.

6341 -4-15

צו פארדינגען א סטאר מיט 6 רומס און גאראדזש יעצט ליידיג. 480 דאנדעס וועסט. פרעגען 110 יוראן סטריט אדער 422 ספעדיינא עוועניו.

3658-4-19

צו פארדינגען 2 אדער 3 שעהנע רומס, הארדוואוד פלארס, אלע קאנוויניענס 118 יוקליד עוועניו.

טעלעפאן טריניטי W 0122.

3664

צו פארדינגען א פלעט פון 3 רומס מיט אלע קאנוויניענס ניי דעקארירט, הארדוואוד פלארס. פרעגען 132 יוראן סטריט.

3574

פיאנא טיטשער

לערענט פאפולאר, רעגטיים און דזשעז בלוהס אין א קורצע צייט. צו אנהויבערס אדער אדוואנסד שילערס. אויך קלאסיקעל מוזיק. מעסיגע פרייזען.
טעלעפאנירט טריניטי 5836.

3661-4-28

קארפענטער

פעקטארי און סטאר-ארבייט. אלעס ביליג. הארדוואוד פלארס געלייגט אויף וועכענטליכע אויסצאלונגען.

א. געלמאן
989 דאנדעס סט. וועסט
טעלעפאן טריניטי 3934.

פארלאנגט טענדערס

פאר פיינטען די תלמוד תורה עץ חיים. אריינצוגעבען די טענדערס צום פרעזידענט מר. יוסף לעווין 398 מארקהאם סטריט, אדער אין אפיס פון סטענגרד פאר קא. 225 ריטשמאנד סטריט וועסט ניט שפעטער פון שבת אווענט דעם 18-טען אפריל ספעסיפיקיישאנס אין אפיס פון דער תלמוד תורה 68 דיארסי סטריט.

אקאונטענט-בוקקיפער

12 יאהר עקספיריענס וועט פיהרען אייערע ביכער טייל-צייט אדער אודיטען זיי. פרייזען פון 5 דאלאר מאנאטליך און העכער.

א. א. גאלדענבערג
75 האמוואוד דרייוו.
הילקרעסט W 7504

צו פארקויפען

צו פארקויפען אלערליי שעהנסטע גוירלס קאוטס. סייזעס פון 3 ביז 16 יאהר.

פאר בארגיינס קומט אין 501 דאנדעס סטריט וועסט, מר. פינקעל.

3306-4-27

צו פארקויפען ליידיס רעדי טו וועהר און מילינערי אין גוטען ביזנעס דיסטריקט טעלעפאן הארגרייוו 2814.

3639-4-15

צו פארקויפען פארד טאן טראק פעגעל באדי אין גוטען קאנדישאן, 75 דאלאר. לינדוירסט 3433 אדער 236 מאריא סטריט.

3637-4-15

צו פארקויפען 6 רומיגע הויז אלע קאנוויניענס, לאונדרי טעפּ, געז און עלעקטריק, סייד ענטרענס ליין, גאראדזש פרעגען 259 מאנטראוז עוועניו.

3643-4-15

צו פארקויפען 1 טאן ריא עקספרעס טראק אין גוטען קאנדישאן, סעקריפייס 18 סט. דזשאהנס פלייס.

3642-4-15

זעלטענע געלעגענהייט איבערצוגעבען א פאר סטאר, ביליג רענט מיט אדער אהן רומס 741 אסינגטאן נעבען בלור.

2645-4-19

צו פארקויפען דזשענטס פארנישינגס און קלאדינג ביזנעס אין וואודסטאק אנטאריא, צענטראל 35 דאלאר א מאנאט. גוטע געלעגענהייט פאר א יונגען מאן. גרויסען קאפיטאל ניט נויטיג. פאר אינפארמאציע שרייבט י. שאפירא וואודסטאק אנט.

3667-4-17

צו פארקויפען קאמבינישאן סטאוו דיינינג רום און טשעסטערפילד סוויט. פרעגען 24 מיידזשאר סטריט.
טעלעפאן קינגסדייל 8192.

286

צו פארקויפען האלבען טאן נייעם פארד טראק גענוצט צוויי וואכען געצאלט 670 דאלאר, וועט נעהמען 470 דאלאר נאר קעש קאסטומערס זאלען זיך ווענדען 677 קאלעדזש אפט. פערציג.

3663-4-17

צו פארקויפען 756 דאנדעס וועסט קארנער סטאר מיט 7 רומס, סטים היט בריק, בארגיין צום שנעלען קויפער. פרעגען אויפ'ן פלאץ.

3659

קלינינג און פרעסינג סטאר צו פארקויפען, עסטאבלישד 12 יאהר, זיכער א לעבען צו מאכען. פרעגען 633 דאנדעס וועסט. אורזאכע פארלאזט טאראנטא.

3585

צו פארקויפען אדער בייטען פאר א סיטי פראפערטי א פארם, 2 הונדערט אקער 65 מייל נארט פון טאראנטא שטיין הויז, בארן נעבען טייך גוטער באדען.
טעלעפאן טריניטי J 8589.

3666

צו פארקויפען דריי גודס און מענס פארנישינגס ביזנעס 750 דאלאר קויפט אלעס קאמפליט, ווערט דאבעל. טעלעפאנירט הארגרייוו 5964.

3649

איבערצוגעבען א רעדי טו וועהר סטאר אין בעסטען דיסטריקט אין בלור סטריט, נארד סייד אהן סטאק. פרעגען זשורנאל באקס 321.

3618

פיינטינג פייפעה הענגינג

מיר דעקארייטען אייערע רומס פאר 5 דאלאר א רום, מיט אונזערע פייפער. טעלעפאנירט גלייך:
טריניטי 6185.

3353-4-24

פייפערהענגינג און פיינטינג

קיין דזשאב צו קליין אדער צו גרויס די בעסטע צופרידענהייט. שארפ און קא. טעל. טריניטי 2759.

3596-4-17)

פאטראניזט די איינציגע אידישע ווינדאו קלינינג קאמפאני

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.

מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז פעקטארי אפיס און סטאר קלינינג בעסטע ארבייט צו די בילינגסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען מאנאטליך, און יעהרליך. 422 בעי סטריט. טעלעפאן עדלייד 8087 נאך 7 אווענטען טריניטי M 6520

NEW YORK
WINDOW
CLEANING CO
422 BAY ST

פארלאנגט

א רייכע פאר פאלק פארלאנגען צו אדאפטירען א מיידעלע צווישען 3 און 5 יאהר אלט. מוז זיין געזונט, גוטע היים גאראנטירט. שרייבט זשורנאל באקס 207.

3458-4-21

אן עקספיריענסד בוקקיפער פאר פולע אדער טייל צייט, פארשטעהט אויך קאלעקשאן און סיילס ארבייט. דרייווט א קאר פארלאנגט א דזשאב. מעסיגע וויידזשעס. טעלעפאנירט טריניטי 5720 מר. בענעדיק ביז 10 פריה אדער 70 הענרי סטריט.

3630-4-15

א יונגע מיידעל פארלאנגט צו טאן הויז ארבייט אין אן אנשטענדיג הויז קען גוט קאכען און באקען.
טעלעפאנירט טריניטי M 1775.

3638-4-15

פארלאנגט א באי צו דרייוון א האלבען טאן טראק. פרעגען 100 אקספארד סטריט.

3629-4-15

פארלאנגט א מיידעל אדער א פרוי צו קאכען און העלפען אין הויז. פרעגען 249 באטהורסט סטריט צווישען 6 און 9 אווענט.

3608-4-15

אן עקספיריענסד סים אפערייטאר ביי סליווס פארלאנגט א דזשאב, האט א קאר איז וויליג אנצונעהמען דעליווערים אדער עפעס אנדערש. פרעגען עלגין 6960

3631-4-15

צו פארדינגען א פלעט פון 3 אדער אדער 4 רומס הארדוואוד פלארס, סינק אין קיטשען, מעסיגע רענט. פאסיג פאר א קאפעל אדער דערוואקסענע פאמיליע, גאראדזש אויב נויטיג.
203 ביטרים סטריט.

3668-4-19

פארלאנגט ווייטערס, נאר עקספיריענסד זאלען זיך ווענדען. פרעגען לואיס רעסטאראנט 460 ספעדיינא עוועניו.

287-4-17

פארלאנגט עקספיריענסד קאטער צו ליידיס רעדי קאוטס, זיך גלייך ווענדען וועל-מייד גארמענט קא. 116 ספעדיינא עוועניו.

285

אן עקספיריענסד דרעס דעזיינער פארלאנגט א פאזישאן 18 יאהר עקספיריענס, פרעגען טריניטי W 4578.

3665

א טשעכאסלאוואקישע פרוי פארלאנגט צו טאן אלערליי הויז ארבייט ביים טאג, טעלעפאן טריניטי J 0862.

3662-4-16

פארלאנגט א מיידעל צו הויז ארבייט מוז זיין עקספיריענסד, פרעגען 430 ספעדיינא עוועניו.

3660-4-16

אן עקספיריענסד בוטשער און סאסעדזש מאכער פארלאנגט יעדער סארט ארבייט לאמבארד 8438.

3656

פארלאנגט א שמש ביי די שומרי שבת טשעסטנאט סטריט, זיך ווענדען צו דעם פרעזידענט יצחק שטארקמאן 824 דאנדעס סטריט וועסט.

3647 -4-17

פארלאנגט קענוועסערס צו פארקויפען הויז פארנישינגס פון טיהר צו טיהר גוטע געלד צום פעהיגען מאן, פרעגען 346 קווין איסט.

284 -4-16

פארלאנגט א קייק בעקער פרעגען 576 קאלעדזש סטריט.

283

א דייטשער עקספיריענסד שוהמייקער פארלאנגט א דזשאב. פרעגען טריניטי W 0899.

3651-4-16

צוויי דייטשע מענער פארלאנגען ארבייט אלס פיינטערס, קארפענטערס און פלאסטערערס, פרעגען 145 אגוסטא עוו.

3654-4-22

א דייטשער מאן פארלאנגט ארבייט אלס פיינטער און פייפערהענגער.
פרעגען טריניטי W 1883.

3655 4--19

א יונגער דייטשער מאן זוכט עני ארבייט ביים וואך אדער מאנאט. פרעגען 10 יוראן סטריט.

3650

פארלאנגט א שניידער זאל קענען אינוועסטען אביסעל געלד צו קלינינג און פרעסינג ביזנעס. גאראנטירט צו מאכען א לעבען. פרעגען 466 פארלאמענט סט.

3652-4-16

קארפענטערי

פרייזע עסטימייטס געגעבען אויף דזשענעראל קאנטראקטינג און פארשיעדענע קארפענטער ארבייט, ווי מאדערנע סטארפראנטס, גאראדזשעס, פרענטש טיהרען, הארדוואוד פלארינג א. ז. וו. אויך שטעלען מיר איין שעפער און אפיסעס אין אלע טריידס צו מעסיגע פרייזען.
צופרידענהייט גאראנטירט.
אויך מאכען מיר ארבייט אויסער שטאדט.
מאדערען בילדערס קאמפאניע
7 דאס סטריט
טעלעפאן טריניטי 9025.

CITY OF TORONTO

1931 טעקסעס

נאטיס צו שטייער צאהלער.

לויט די פראוויזיאנען פון דעם אנטאריא אסעסמענט אקט

אלע טעקס-בילס זענען שוין ארויסגעשיקט געווארען

אום אויסצונוצען דעם דיסקאונט מוזען אלע שטייער-צאהלער, וועלכע האבען ניט ערהאלטען זייער טעקס ביל, זיך פערזענליך ווענדען אין צימער 106, סיטי האל, אדער טעלעפאנירען אדעלייד 7171, לאקאל 36.

טעקסעס זענען איצט צאלבאר

בירגער וועלכע קענען צאהלען דורך פאסט ווערען געבעטען דאס צו טאן.

צאהלונגען קענען געמאכט ווערען אין פארמען פון א טשעק, א באנק מאני ארדער, עקספרעס מאני ארדער, אדער א פאסט מאני ארדער — צאהלבאר צו דער שטאדט.

דערהאלטענע טעקס בילס וועלען שנעל אומגעקעהרט ווערען.

GEO. WILSON
סיטי טרעזשורער.

"SALADA" TEA

„די טיי וועלכע קומט צו אייך, פריש פון די גערטנער."

דאס גרויסע פייער

בעארבייט אין אידיש לויט דעם באריהמטען ראמאן

— פון —

משארלס דיקענס "בארנבי ראדזש".

(פארזעצונג)

דער בלינדער האט געענטפערט מיט א שמייכעל פון נצחון:

— ביי דער מאמעס פארטוך קאן מען זיי ניט געפינען, מיין ליעבער פריינט.

— ביי דער מאמע'ס פארטוך! — האט בארנעבי אויסגערופען. — איך זייז ניט שטענדיג ביי דער מאמע'ס פארטוך. אפטמאל געה איך ארויס פון הויז נאך איידער די זון געהט אויף, און קום צוריק, ווען זי איז שוין לאנג געגאנגען שלאפען. איך פארקריך אין וואלד און טרוים וועגען גאלד, וועגען א סך גאלד, און קלעהר, וואו געפינט מען עס, וואו גראבט מען עס אויס, ווייל איך וויים, אז איהר וואלט געוועזען בעסער, ווען איך ברייננג אהיים א היבש ביסעל. זאג מיר, וואו איז עס?

— אין דער וועלט, דרייסטער בארנעבי, אין דער לוסטיגער, רוישיגער וועלט, ניט אין שטילע, פארוואָרפענע ווינקעלאך. צווישען די גרויסע מאסען אין טומעל און געדרענג.

— גוט! — האט בארנעבי אויסגעשריען. — הערסט, מאמע? צו וואס הארוועסטו אזוי שווער פון פריה ביז נאכט, אז מ'קאן געפינען אזוי פיעל גאלד?

— געווים, — האט דער בלינדער געזאגט. — פארוואס ענטפערט איהר ניט, אלמנה? האט איהר זיך נאך ניט באשלאסען?

— איך וועל מיט אייך ריידען אונטער פיער אויגען, — האט זי געזאגט.

— נעהמט מיך פאר אן ארבעל, — האט סטעג געענטפערט, אויפשטעהענדיג. — און פיהרט מיך וואוהין איהר ווילט. מוראזש, בארנעבי, מיר'ן נאך ריידען דערפון. דו געפעלסט מיר. ווארט ביז מיר'ן צוריקקומען. נו אלמנה!

זי האט איהם ארויסגעפיהרט אין גערטעל.

— איהר זענט א פאסענדער שליח, — האט זי געזאגט, קוים כאפענדיג דעם אטעם. — און פארטרעט גוט יענעם, וואס האט אייך אהער געשיקט.

— איך וועל איהם איבערגעבען אייער מיינונג, — האט סטעג געענטפערט. — ער רעספעקטירט אייך שטארק, וועט ער מיך נאך מעהר שעצען צוליעב אייער לויב־ווארט. מיר מוזען קריגען וואס אונז קומט, אלמנה.

— וואס אייך קומט! — האט זי געזאגט. — און דאס ווייסט איהר, אז איין ווארט מיינס...

— נו, וואס זענט איהר געבליבען אין מיטען? — האט סטעג נאך א לאנגער פויזע רוהיג געזאגט. — צי וויים איך, אז איין ווארט אייערס קאן מאכען א סוף פון מיין פריינט'ס לעבענס־טאנץ? יא איך וויים. נו, איז וואס, אז איך וויים? דאס דאזיגע ווארט וועט קיינמאל ניט געזאגט ווערען.

— איהר ווייסט עס אויף זיכער?

— פאלשטענדיג — אזוי זיכער, אז איך וויל גאר דערפון ניט ריידען. מיר מוזען זיך באנוצען מיט אונזער רעכט. אדער קריגען באצאהלט פאר זיי. געהט ניט אראפ פון דעם דאזיגען פונקט, אדער לאזט מיך געהן צוריק צו מיין יונגען פריינט און איהם געבען א לעקציע, ווי אזוי ער קאן זיך ערווערבען א פארמעגען. ניין, רעדט ניט! — האט ער האסטיג צוגעגעבען, — איך וויים וואס איהר ווילט זאגען: צי איך האב מיט אייך קיין מיטלייד ניט, זייענדיג בלינד? — ניין, איך האב ניט. פארוואס רעכנט איהר עפעס, אז איך, אין דער פינסטער דארף זיין בעסער פון אנדערע, וועלכע זעהען? זעהט זיך דען גאט'ס האנט מעהר אין מיין ניט האבענדיג גאר קיין אויגען, איידער אין אייער האבען צוויי מיט אמאל? אזא געוועהנהייט האט איהר שוין אלע — צו ווערען נתפעל, ווען א בלינדער רויבט אדער גנב'עט. וואס איז, קראנק איז ער צו לעבען פון די פרוטות, וואס בארמהערציגע מענשען גיבען איהם?... א פלוך אויף אייך אלע! איהר מיט אלע אייערע חושים מעגט זיין לומפען, און מיר, ווען עס פעהלט איינער — און דער וויכטיגסטער דערצו — זענען מחויב צו זיין צדיקים. דאס איז דער שטענדיגער יושר פון די רייכע געגען די ארימע, איבער דער גאנצער וועלט!

ער איז פלוצים אנטשוויגען געווארען, דערהערענדיג דעם קלונג פון געלט ביי איהר אין האנט.

— אהא! האט ער אויסגערופען.

— דאס שמעקט שוין מעט עפעס. וואס איז דער שפיץ, אלמנה?

— ענטפערט מיר פריהער אויף איין פראגע, — האט זי געזאגט. — איהר זאגט, ער איז דא נאהנט. איז ער אוועק פון לאנדאן?

— אזוי ווי ער איז דא נאהענט, הייסט עס, דאכט זיך, אז ער איז פון דארט אוועק.

— אויף מיין — אויף שטענדיג?

— יא, אויף שטענדיג. דעם אמת גערעדט, וואלט ער דארט מיאוס אפגעשניטען, ער זאל ניט געווען אוועק.

— צעהלט! — האט זי געזאגט, ארויסלייגענדיג געלט אויף א באנק.

— זעקס, — האט ער איבערגעצעהלט. — מעהר נישטא?

— דאס איז אפגעשפארט אין פארלויף פון פינף יאהר צייט. זעקס פונט.

ער האט זיי א וועג געטאן אויף דער האנט, פרובירט מיט די צייהן און געקלונגען מיט זיי אן די באנק.

— דאס איז צונויפגעקראצט געווארען פרוטות־ווייז, — האט זי פארטגעזעצט, — אויפ'ן פאל טאמער רייסט א קראנקהייט אדער דער טויט מיך אפ פון מיין זוהן. דאס קאסט א סך הונגער און מיה. אויב איהר קאנט עס נעהמען — נעהמט, נאר בתנאי, אז איהר זאלט די מינוט פארלאזען דעם פלאץ און זיך ניט אומקעהרען צוריק אין הויז, וואו מיין זוהן ווארט אויף אייך.

— זעקס, — האט ער געזאגט, שאקלענדיג מיט'ן קאפ — זענען נאך ווייט פון צוואנציג, אלמנה.

(סוף קומט)

באקאנטמאכונג

י. מ. גאלדין

האט ערעפענט א

חדר

אין 91 פאלמערסטאן עוו.

קינדער ווערען אנגענומען דעם גאנצען טאג.

איך האב געלט צו לייען אויף

מארדגעדזשעס

ערשטע, צווייטע און דריטע

CHAS. COBLENS

423 יוקליד עוו.

טעלעפאן טריניטי 3079 W

איך קויף אויך צווייטע מארטגעדזשעס

נייעס ביי אונז אין שטאדט

טונעל ארבייטער ליידען פון לונגען טראבעל

צוויי ארבייטער, וועלכע זענען באשעפטיגט ביי דער בוי־ארבייט פון דעם נייעם האמבער בריק, זענען הייגט אפגעפיהרט געווארען אין סט. דזשאזעפ'ס האספיטאל אין א שווערען צושטאנד. זייערע לונגען זענען געווען צו שוואך אויסצושטעהן דעם שנעלען איבערגאנג פון דער שטארק געדריקטע לופט אין טונעל צו דעם פרייען אויבערפלאך.

זיי האבען געארבייט אין טונעל מיט געפרעסטע לופט, און דאס איז ניט קיין גאנץ געזונטע אפעראציע, ווייל עס איז ניט דער ערשטער פאל וואס ארבייטער ווערען באשעדיגט דורכדעם.

מען טיילט מיט פון האספיטאל אז זייער מצב פארבעסערט זיך.

מענגעדזשער פארקויפט טיקעטס צו פאלשע קאנצערטען

דער מענעדזשער פון דער קענעדיען קאנצערט ביורא, בערנארד פרעסטאן, איז ארעסטירט געווארען פאר פארקויפען טיקעטס צו קאנצערטען וועלכע זענען קיינמאל ניט פארגעקומען.

די פאליציי גיט איבער, אז פרעסטאן האט פארקויפט בילעטען צו א סעריע פון 6 קאנצערטען אין מעסי האל, פון וועלכע צוויי זענען טאקע געגעבען געווארען, און פאר די איבעריגע פיער איז ער שולדיג געבליבען.

די פאליציי האט ערהאלטען א קלאגען פון אפגענארטע טיקעטס קויפער, און זי האט אויפגעפאדערט דעם באשולדיגטען מענעדזשער זיך צו מעלדען צו דער פאליציי. ער איז געקומען און ער איז ואפארט ארעסטירט געווארען אלס פארדעכטיגטער אין גנבה.

די פאלשע קאנצערטען וועלכע האבען געזאלט פארקומען זענען די פאלגענדע: 4־טען דעצעמבער, פון רוזאלינא דזשיאני; 12 יאנואר, פאול קאבאנסקי; 25־טען פעברואר, דזשאן טאמאס, און דעם 20־טען מארטש סיגריד אניגין.

גרויסער שאדען פון א פייער דאון־טאון

עס איז שוין דער צווייטער גרויסער שאדען היינטיגע וואך אין דעם זעלבען בלאק אויף סימקא עוועניו.

דעם גרעסטען שאדען האט געליטען די סטעיפס־פלעטשער קאמפאני. דער גאנצער דרעס סטאק פון דער קאמפאני איז פארברענט געווארען. אויסער דעם האט די פירמע ריוועס ענר סאנס געליטען א גרויסען היזק ווען זייערע סחורות וועלכע באשטעהען פון סקול און ארטיסטען סופלייס, זענען שטארק באשעדיגט געווארען פון רויך און וואסער. א גרויסער לאגער פון אליוועו אין בעיסמענט איז אפגעראטעוועט געווארען.

דער גאנצער שאדען ווערט אפגעשאצט אין 100,000 דאלאר. עס איז א גליקליכער צופאל וואס עס זענען ניטא קיין מענשליכע קרבנות.

יונגע פארברעכער

אונטער דער שעדליכער השפעה פון דעטעקטיוו־מעשיות און אויך אנדערע אוואנטוריסטישע ליטעראטור האבען זיך צוויי קליינע אינגלאך אוועקגעלאזען בדעכען שלעסער און בא'גנב'ענען הייזער.

זיי האבען אויפגעבראכען אן אנוזערגעס שראנק אין אפיס פון דזשארדזש וועב, 448 סאמערהיל עוועניו, אבער זיי האבען קיין געלט ניט געפונען. זייער צווייטער פארזוך איז געווען ערפאלגרייכער. זיי האבען ארויסגע'גנב'עט פון א הויז אויף 23 רידזש דרייוו 4 דאלאר, פאר וועלכע זיי האבען געדונגען פערד צום רייטען.

די פאליציי האט זיי געפונען שלאפענדיג אויף גע'גנב'עטע דאגס, וועלכע זיי האבען צוגענומען פון פארשיידענע ארומיגע הייזער.

די אינגלאך האבען ערקלעהרט דער פאליציי, אז זיי האבען געוואלט צוזאמענקלייבען א גרעסערע סומע געלט און זיך אוועקלאזען וואנדערען איבער ווייטע לענדער. זיי זענען דערוויילע פארהאלטען געווארען אין פאליס סטיישאן ביז עס וועט קלאהר ווערען וואס מיט זיי צו טאן.

פאליציי תקנות פאר טראק דרייווערס

דער טשיעף אף פאליס, דרייפער, האט פארעפענטליכט תקנות פאר טראקס, וועלכע זאלען מאכען די באוועגונג אויף די טאראנטאר גאסען לייכטער און זיכערער.

די נייע רעגולאציעס באשטעהען אין דעם אז:

1. טראקס מוזען זיך האלטען אויף ווי ווייט מעגליך אויף דער רעכטער זייט פון גאס.

2. זיי טארען ניט פאהרען שנעלער ווי 20 מייל א שעה.

3. דאפעלטע פארקינג ווערט באשטראפט.

4. די טראקס מוזען זיין אין גוטען ארדנונג, גוטע ברייקס א. אז. וו.

5. ניט אפהאלטען דעם טרעפיק.

דער הויפט פון דער פאליציי האט אויך אויסגעדריקט זיין האפנונג, אז די טראק דרייווערס וועלען מיטהעלפען צו מאכען דעם טרעפיק זיכערער אין די אינטערעסען פון ברייטען פובליקום.

באארד אף עדוקיישאן פראטעסטירט

די טאראנטאר באארד אף עדוקיישאן האט זיך ארויסגעזאגט שטארק דאגעגען דאס אריבערפיהרען פון דער פאליס אדמיניסטראציע אין דער געביידע פון דער אלטער טעכניקעל סקול אויף קאלעדזש סטריט. די אורזאך פאר דעם באשלוס איז, דאס וואס דער נייער פלאץ איז צו נאהענט צו דער הארד סטריט סקול, און עס וועט האבען, לויט דער מיינונג פון דער באארד, א שלעכטע מאראלישע ווירקונג אויף די סקול־קינדער וועלכע וועלען צוזעהן ווי ארעסטאנטען ווערען געבראכט טעגליך צו דער פאליציי.

עס איז כדאי צו באמערקען, אז דער פרעמיער פון אנטעריא, מר. הענרי, איז אויך געגען דעם נייעם פלאץ פאר דער פאליציי־אדמיניסטראציע.

העלפט סאניטאריומס אין ארץ ישראל

אין די קומענדע עטליכע טעג וועלען קאמיטעען פון ש. פרוג פרויען קלוב פון אידיש נאציאנאלען ארבייטער פארבאנד זיך ווענדען צו געשעפטס לייט און יחידים פאר ביישטייערונגען צו אויפהאלטען די סאניטאריומס אין ארץ ישראל וועלכע געפינען זיך אין מוצא און אויפ'ן הר הכרמל.

די זאמלונגען זיינען אויסדריקליך פאר אויפהאלטען די אפטיילונגען וועלכע זיינען פאר קינדער און פרויען. דיזע אפטיילונגען זיינען געבויט געווארען און ווערען אויסגעהאלטען פון פרויען קלובען פון אידיש נאציאנאלען ארבייטער פארבאנד איבערן לאנד מיט אייער מיטהילף וועט איהר געבען מוט די חברות אין זייער היילינער ארבייט. יעדער רעכט דענקענדער איד טאר ניט ארויסלאזען די קאמיטעען אהן א ביישטייערונג.

מיט ציון גרוס,

רוחמה רובינאף,

סעק. פון קאמפיין.

אידען אין שוועדען

(פארזעצונג פון פיידוש 4)

ציהען אידיש און א מיידעל — קריסטליך, אדער פארקעהרט.

א סך מאל איז איין צר מוותר און דאן ווערען די קינדער דערצויגען בלויז אידיש אדער ניט אידיש.

קיין נחת איז נאטירליך פון זיי ניטא. דאס קינד וואקסט אויף מיט א צוריסענער נשמה.

ווי געזאגט באשטעהט דאס שוועדישע אידענטום פון 80 פראצענט אסימילאנטען אויב ניט מעהר. און אט אזוי זעהט אויס דאס שטאקהאלמער אידענטהום. א דאנק אבער די באמיהונגען פון דר. עהרענפרייז באקומען די קינדער אויך א מעהר אדער ווייניגער אידישער דערציהונג, און אויב עס וועט ניט געלינגען צו דערפיהרען דעם מצב צו א בעסערונג, קען אבער זיכער זיין דאס עס וועט זיך ניט פארערגערען און דאס אליין הייסט דאך שוין אויך בעסער.

שבת האב איך באזוכט די שוהל, אדער בעסער דעם בית המדרש פון דער ארטאדאקסישער קהלה אין שטאקהאלם וועלבעס געפינט זיך אין ארימען קווארטאל פון דער שטאדט.

די מיטגליעדער פון דעם דאזיגען שוהלכעל זיינען די עטליכע פוילישע אידען וואס וואוינען אין שטאקהאלם. און אויסגעהאלטען ווערט דער בית המדרש הויפטזעכליך פון צוויי דייטש־אידישע ארטאדאקסישע משפחות וועלכע פיהרען דא גרויסע געשעפטען. קומט אמאל אהער א איד וואס וויל עסען כשר, מוז ער געגען זיין וועלען זיין אן "אורח אויף שבת'.

ווייל קיין אידישער רעסטאראן איז אין שטאקהאלם ניט פאראן און מען האט אזא אויך ניט נויטיג.

פארענדיגען וויל איך מיט דעם וויכטיגסטען: פרנסה. דאס איז דאך די הויפט פראגע ביי אלע אידען אין דער גאנצער וועלט. אפגעזעהען פון דעם איצטיגען וועלט קריזים איז די עקאנאמישע לאגע פון די אידען אין שוועדען א גוטע. נאטירליך האט דער קריזים ניט פארשעהנט אויך שוועדען. אבער דער קריזים האט דאך אזוי ניט געטראפען אידען ווי ניט אידען.

אידען אין גאנץ שוועדען פארנעהמען א גאר חשוב'ען פלאץ אין האנדעל און אינדוסטריע, איבערהויפט אין דער האלץ און גומי אינדוסטריע. און אויב עס זיינען פאראן אויך אביסעל ארימע לייט זיינען עס על פי רוב נאר אנגעקומענע נייע אידען.

מיט די עטליכע מיליאן קראנען וואס די שטאקהאלמער און געטאבארגער קהלות האבען, ליגען אלס "לעגאטען" אין פאנדען אויף די בענק, וואלט מען גאנץ שעהן געקענט דעקען די בודזשעטען פון אזעלכע גרויסע קהלות ווי ווארשא אדער לאדז.

צום סוף איז נאך כדאי צו באמערקען דאס דער "לייב דאקטאר" פון שוועדישען קעניג איז דער אידישער דר. גרינפענבערג. א חוץ וואס ער איז א גוטער דאקטאר איז ער א ווארימער איד און א גרויסער אנהענגער פון דער אידעע פון ארץ ישראל.

(איטא).

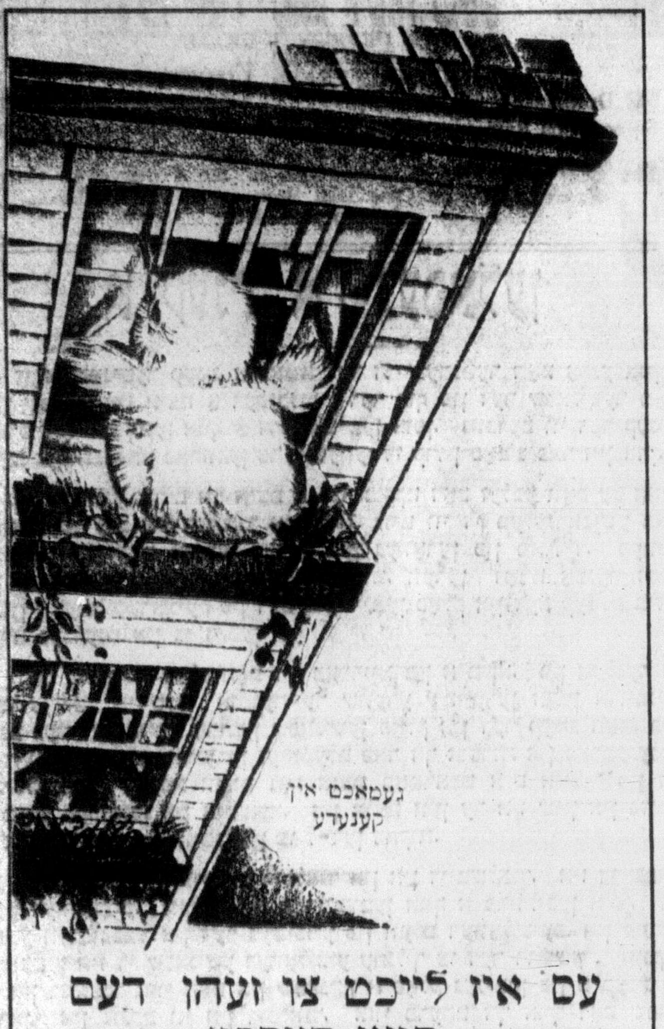

עס איז לייכט צו זעהן דעם קונץ הערפון

פענסטער זיינען געמאכט געווארען דורכצוקוקען שפיגלען — אריינצוקוקען אין זיי. לאזט זיי ניט זיין שמוציג, און האלט אן דעם גלאנץ אויף זיי. פארהיט זיי פון קראצען — דורך רייניגען און פאלישען זיי מיט באן־אמי. ווייל דאס איז דער קונץ פון באן־אמי, און עס איז געווען פאר די לעצטע פערציג יאהר, — פוצענדיג ווי א בליץ, און פאלישענדיג צו דער זעלבער צייט — אבער קיינמאל קראצט דאס ניט, און קיינמאל שאדט דאס ניט אייערע הענט.

באן־אמי האט ניט קיין גערוך. עס ווערט געמאכט אלס א שניי־ווייסער פולווער און אויך א קאמפאקטער, באקוועמער קעיק. עס ווערט פארקויפט אין אלע גראסערים.

Bon Ami

"האט נאך ניט געקראצט"

קייק און פאודער

היינט פאר'ן שלאף

נעהמט

עקס־לאקס

(EX-LAX אין ענגליש)

און אין דער פריה וועט איהר פיהלען ווי ניי־געבארען

אין אלע דראג סטארס

אויפגערייצט ווי א טיגער

נערוועז אנגעשטריינגט דורך טאנין און קאפעין

אויסגעמאטערטע נערוועז וועלכע זיינען ניט אומשטאנד זיך צו בארוהיגען טראצדעם, וואס אייער קערפער פארלאנגט פאלשטענדיגע רוהע. ליידט איהר פון די עפעקטען פון א צו גרויסען געברויך פון טאנין און קאפעין, וועלכע געפינען זיך אין געוויסע מאלצייט געטראנקען? אויב יא פרובירט פאסטום. א מאכל'דיגער קרעפטיגער און געזונטער געטראנק וועלכער ענטהאלט ניט קיינע דראגס. זאפארט געמאכט אין א קאפ פאר דעם פרייז פון אומגעפעהר א האלבען סענט. 90 קאפ'ס אין א 50 סענטיגע קען. עס איז אויך פאראן פאסטום סיריעל וועלכער ווערט געמאכט דורך קאכען אדער פערקולייטען 20 מינוטען.

Postum

פרייער אפער

פרובירט פאסטום פאר 30 טעג. מיר וועלען אייך אנפאנגען אויף אייער פראבע דורך געבען אייך גענוג פאר דער ערשטער וואך אומזיסט. שרייבט דזשענעראל פוד לימיטעד, סטערלינג טאוער, טאראנטא 2, אנטעריא.

א לעקאכעל פאר קינדער

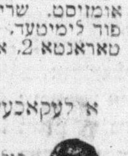

פילע קינדער האבען ניט ליעב דעם טעם פון מילך. זיי האבען ליב צו טרינקען דעם זעלבען געטראנק ווי די ערוואקסענע. עס איז גוט פאר זיי צו האבען א הייסען טרונק. מאכט אינסטענט פאסטום פאר זיי נוצענדיג הייסע מילך, (ניט געקאכטע) אנשטאט קאכעדיגע וואסער. זיי וועלען זאפארט גלייכען דעם טעם.

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
PUBLISHED BY
JOURNAL PRESS, LIMITED
542 Dundas St, West, Telephone Trinity 6830-6831
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto,
January 22nd, 1913

א קעניג איז געפאלען

דער שפאנישער קעניג אלפאנזא דער דרייצעהנטער האט אפגעדאנקט און שפאניע איז איצט א רעפובליק. דער סוף פון דער שפאנישער מאנארכיע איז געקומען אויף א דראמאטישען אופן. נאכדעם ווי דער קעניג האט געמאכט אלע פארזוכען צו ראטעווען די קרוין כאטש פאר זיין זוהן.

אין שפאניע הזר'ט זיך איצט איבער פונקט דאס זעלבע וואס עס האט זיך אפגעשפיעלט אין רוסלאנד אין 1917. לויט ווי די טעלעגראפישע באריכטען וואס זענען נעכטען דערהאלטען געווארען פון מאדריד, סעוויל און אנדערע צענטראלע שפאנישע שטעדט, ווערען דארט אפגעהאלטען גאסען - דעמאנסטראציעס פון דעם באפרייטען פאלק און דעם קעניגס בילד ווערט געברענט אין די גאסען.

דאס שפאנישע פאלק האט זיך באפרייט פון א משא. פון וועלכער זי האט צו־לאנג געליטען. אומגעהייער שווערע שטייערן זענען ארויפגעלייגט געווארען אויפ'ן ארימען שפאנישען פאלק און דער קעניג האט, פון די דאזיגע בלוטיגע שטייערן געזאמעלט פאר זיך אוצרות און פארמעגענס. דער שפאנישער־קעניג ווערט נאך איצט באטראכט אלס איינער פון די רייכסטע פערזאנען אין אייראפא. און איצט ווען ער איז שוין אין גלות, וועט איהם אויך ניט אויסקומען צו ליידען דחקות.

נאך דער רעוואלוציע אין רוסלאנד און אין דייטשלאנד, איז די שפאנישע רעוואלוציע. וועלכע איז פארגעקומען אויף א פרידליכען אופן. די דריטע וויכטיגסטע אין דער געשיכטע פון וועלט רעוואלוציעס. אין פיעלע הינזיכטען איז די שפאנישע רעוואלוציע ענליך צו דער רוסישער. פונקט ווי אין רוסלאנד אזוי האט אין שפאניען א פאלק געליטען פון א קעניג א טיראן. און פונקט ווי אין רוסלאנד, אזוי פרעהט זיך אויך דאס שפאנישע פאלק מיט איהר באפרייאונג.

מיט דער ניי־צוגעקומענער שפאנישער רעפובליק פארמאגט איצט די וועלט 30 רעפובליקאנישע לענדער. עס זענען נאך אבער פאראן 16 מאנארכיסטישע לענדער אין דער וועלט.

בלויז איינע פון די דאזיגע מאנארכיעס איז באליעבט ביים פאלק. און דאס איז די בריטישע. אלע אנדערע מאנארכיעס. ווי יוגאסלאוויע. רומעניע. אלבאניע. יאפאן און איטאליע זענען ניט באליעבט ביי די מאסען. דאס פאלק וואלט גערן זיך באפרייען פון די פאראזיטען־קעניגע.

מיט דער אפדאנקונג פון דעם שפאנישען קעניג איז איצט בלויז צו האפען, אז דאס לאנד וועט ניט אריינגעווארפען ווערען אין א ווילדען כאאס. ווי עס איז פארגעקומען אין רוסלאנד, נאך דער באלשעוויסטישער רעוואלוציע. א בירגער־קריעג אין שפאניען. וואלט געמיינט די רואינע פונ'ם לאנד. און צו דעם טאר ניט דערלאזען ווערען.

דאס שפאנישע פאלק איז איצט פריי. אבער די דאזיגע פרייהייט טאר ניט שלעכט אויסגענוצט ווערען. אנדערש וועט די פרייהייט פארוואנדעלט ווערען אין א קללה. אנשטאט א ברכה.

א דעמאקראטישע רעגיערונג. ניט קיין דיקטאטור — אפילו ניט קיין ארבייטער־דיקטאטור איז איצט נויטיג פאר שפאניען.

אן עהרליכע מיינונג וועגען רוסלאנד

צוויי אויסשטעהענדע וויסענשאפטסלייט האבען היינטיגע וואך גערעדט וועגען רוסלאנד אין צוויי באזונדערע קאנאדער שטעדט. סער דזשארדזש פעידוש. א באריהמטער בריטישער עקאנאמיסט און געוועזענער בעל יועץ פון דעם בריטישען טרעזשורי־דעפארטמענט. האט גערעדט אין מאנטרעאל. וואוהין ער איז געקומען אויף א געשעפטליכען באזוך. און דר. טאמאס סעמועל מאקוויליאמס. פראפעסאר אינ'ם וועסטערן ריזערוו אוניווערזיטעט אין קליוולאנד. וועלכער האט גערעדט אין טאראנטא. האט אויך גערעדט וועגען רוסלאנד.

ביידע קאנען חלילה ניט באשולדיגט ווערען אין קאמוניזם אדער אין וועלכער עס איז סימפאטיע מיט דער סאוויעטען מאכט. ביידע זענען זיי. קודם כל פראקטישע רעאליסטיקער וועלכע שרעקען זיך ניט צו קוקען דעם אמת אין פנים אריין. און דאריבער זיינען זיי געווען אויפריכטיג מיט זייערע אפשאצונגען וועגען דער איצטיגער עקאנאמישער און פאליטישער לאגע אין רוסלאנד.

פראפעסאר מעקוויליאמס וועלכער האט אדרעסירט דעם קענעדיען קלוב אין ראיאל יארק האטעל, האט לעצטען־זומער אליין פארבראכט א פאר מאנאטען אין רוסלאנד. ער איז געפאהרען אהין צו שטודירען ערנסטהאפטיג " דעם אמת וועגען רוסלאנד". ער איז געפאהרען מיט אפענע אויגען, אהן פאראויס־באשטימטע פאראורטיילען און אהן פאראויס באשטימטע סימפאטיען. און ער איז געקומען צוריק מיט'ן גלויבען אז די רוסישע 'פיאטילעטקא' וועט זיין א דערפאלג.

דאס זעלבע האט אויך געזאגט אין מאנטרעאל סער דזשאהן פעידוש. דער באריהמטער בריטישער עקאנאמיסט. ער האט אבער צוגעגעבען אז מיט'ן דערפאלג פון דער "פיטילעטקא" וועט צוזאמענברעכען דער קאמוניזם אין רוסלאנד. וואס זיכערער עס וועט זיין דער דורכפיהר פון דעם 5־יאהריגען אינדוסטריאליזאציע פלאן אין רוסלאנד. אלץ שנעלער וועט דארט פארשווינדען די קאמוניסטישע אידעע מיט אלע איהרע דאגמען, האט ער געזאגט.

אין קוקענדיג אויף דער זאך פון דעם דאזיגען שטאנדפונקט. האט ער דערקלעהרט אז קאנאדע, אזוי גוט ווי אנדערע קאפיטאליסטישע לענדער. דארפען העלפען רוסלאנד אין איהר פארזיך צו אינדוסטריאליזירען זיך. כדי דורך דעם. צו געבען א טויט־קלאפ דעם רוסישען קאמוניזם.

אט אזוי ווערט געזעהן דער רוסישער פינף יאהריגער פלאן דורך די אויגען פון א פראקטישען עקאנאמיקער. און בעת ער, אזוי גוט ווי דער פראפעסאר פון קליוולאנד טיילען זיך מיט דער זעלבער מיינונג, זעהען זיי אבער ביידע. די זאך פון באזונדערע שטאנדפונקטען. פראפעסאר מעקוויליאמס וויל ניט זעהען דוקא דעם אונטערגאנג פונ'ם קאמוניזם אין רוסלאנד. מיט דעם דערפאלג פון דעם 5־יאהריגען פלאן. ביי איהם איז דער קאמוניזם ניט קיין קללה. אזוי לאנג ווי די אידעע ווערט ניט מיסרעפרעזענטירט און פאלש אויסגעטייטשט.

דר. מעקוויליאמס איז מיט דער מיינונג אז דאס רייכטום פון א לאנד דארף ניט זיין קאנצענטרירט אין איינצעלנע הענט. נאר אז דאס גאנצע פאלק דארף פון דעם געניסען. אלס ביישפיעל האט ער געבראכט די פאראייניגטע שטאאטען וואו דאס רייכטהום פון לאנד געפינט זיך בלויז אין געצעהלטע הענט און דאס פאלק איז ארים און ליידט.

די דאזיגע מיינונגען וועגען רוסלאנד פון צוויי אויסשטעהענדע וויסענשאפטסלייט. זיינען באזונדערס וויכטיג איצט. אין א מאמענט. ווען קאנאדע האט אפגעבראכען אלע האנדעלס פארבינדונגען מיט רוסלאנד און ווען די פאראייניגטע שטאאטען און א צאהל זיד־אמעריקאנישע לענדער האבען אויך כמעט געטאן דאס זעלבע. אין א צייט פון איבערגעטריבענעם פאראורטייל געגען א פאלק, איז נויטיג א פראקטישע באלייכטונג פון אן אויפריכטיגען מענשען.

אידען אין שוועדען

פון צ. ה. וואקסמאן.

ערגעץ אין א שוועדישען מוזעאום געפינען זיך 3 קאנאנען וועלכע טראגען די נעמען פון די אבות אברהם, יצחק און יעקב.

דאס אליין איז ניט קיין לעגענדע, דאס איז א פאקט., א טאטזאך, אין וועלכער יעדער קען זיך ביי היינטיגען טאג איבערצייגען. ארום דעם האבען זיך געשאפען א רייהע לעגענדען, אויף וועלכע עס איז ניט דער פלאץ זיך אפצושטעלען אין א קורצען צייטונגס ארטיקעל, איך וויל אבער דא איבערגעבען פון וואנען די דאזיגע כלי משחית זיינען געקומען צו אזעלכע געהויבענע נעמען.

דאס איז געוועזען אין א צייט נאך די גרויסע מפלות פון די שוועדישע ארמייען, די מאסען, דער שוועדישער המון האט געזוכט א שעיר לעזאזל און די אידען האט מען זיך אין איינעם א טאג פארזאמעלט אויפ'ן מארק פלאץ און גענומען שרייען טויט יודא... און אט נאך א ווײלע וואלט זיך געשאפען א מורא'דיגע קאטאסטראפע. דער המון, געהעצט פון פינסטערע גלחים האט זיך א צווישעטער געווארפען אויף די טויערען פון אידישען געטא, אבער אין לעצטען מאמענט איז ערשיענען דער שוועדישער קעניג אן דער שפיץ פון א קליינער אבטיילונג סאלדאטען, וועלכע האבען מיט זיך געפיהרט דריי קליינע קאנאנען. ער האט די קאמפאניע סאלדאטען מיט די קאנאנען אוועקגעשטעלט ווי אן אייזערנע וואנט געגען דעם צוווילדעטען המון און מיט א קלארער אבער שטרענגער שטימע אויסגערופען צום המון :

זאל קיין איינער פון אייך ניט וואגען אויפהויבען א האנד געגען א אידען ! געהט אהיים יעדער צו זיין ארבייט, אדער דער גאט פון אברהם, יצחק און יעקב וועט מיט אייך באלד ריידען דורך די מיילער פון די דאזיגע קאנאנען, און זיך אננעהמען פאר זיינע פארפאלגטע קינדער פון ישראל.

די דאזיגע דריי היסטארישע קאנאנען האבען פון יענעם טאג באקומען די נעמען פון די אבות און די שוועדישע אידען האבען זיך געפיהלט גאנץ גוט אונטערן שוץ פון די דאזיגע קופערנע פארטרעטער פון אברהם יצחק און יעקב...

איך ווייס ניט צו זאל איך דאס צושרייבען צום חשבון פון די דערמאהנטע קאנאנען, דער פאקט איז אבער דאס אין שוועדען ווייסט מען ביז היינטיגען טאג ניט פון אזא זאך ווי אנטיסעמיטיזם.

בסך הכל געפינען זיך אין גאנץ סקאנדינאוויען אן ערך 12־13 טויזענט אידען, פון די דאזיגע לעבען לערך 6 טויזענט אין שוועדען.

די דריי הויפט קהלות זיינען שטאקהאלם, געטעבארג און מאלמע.

מיר וועלען אנהויבען ביי דער לעצטער, מאלמע.

דריי שעה רייזע מיט'ן שיף פון דעם דייטשען האפען זאסניץ קומט איהר אן אין מאלמע.

די שטאדט וועלכע ליגט אינגאנצען א שעה רייזע פון דער דענישער הויפטשטאדט קאפענהאגען צעהלט אומגעפעהר הונדערט טויזענט איינוואוינער אונטער וועלכע עס לעבען ביז 150 אידען. און איז אזוי צו זאגען, די אידישסטע פון אלע קהלות אין שוועדען, מחמת דער גרעסטער טייל פון די אידען אין מאלמע זיינען אהער איינגעוואנדערט פון רוסלאנד און פון פוילען.

די היינטיגע קהלה איז נאך א יונגע, ערשט א 20־25 יאהר אלט אלס א קהלה. איך זאג די "היינטיגע" קהלה ווייל ווי עס איז פעסטגעשטעלט לויט אלטע דאקומענטען פון "שטאדט הויז" האבען דא שוין אין 17־טען יאהרהונדערט געלעבט אידען, וועלכע האבען זיך מיט דער צייט אסימילירט אדער אויסגעוואנדערט נאך דער הויפטשטאדט שטאקהאלם און א טייל האבען איבערגעוואנדערט אין דעם שכנות'דיגען דייטשלאנד.

פון א גייסטיגען אידישען לעבען איז דא קיין סך ניט צו דערצעהלען. עס איז דא פאראן א שעהנע סינאגאגע אין וועלכער מען ראוונט לויט אלטער טראדיציע .און דאס איז דער איינציגער ארט וואו עס קומען זיך צונויף מאלמער אידען. דער אויבערראבינער פון מאלמע, הרב דר. וואהלשטיין ,אן אמאליגער "ישיבה בחור" פון פרעסבורגער ישיבה, האט זיך פאר מיר שטארק באקלאגט. עס איז ניטא ביי וועמען א קינד זאל לערנען, די יוגענד וואקסט אויס אהן אידישקייט און געהט אוועק אויף פרעמדע וועגען... לעצטענס איז געמאכט געווארען מצד עטליכע מאלמער אידען א גרויסע אנשטרענגונג צו גרינדען א העברעאישע שולע, דערווייל איז דאס נאך א פריוואטע איניציאטיווע, און עס בלייבט נאר צו ווינשען דער דאזיגער אונטערנעהמונג לאנגע יאהרען.

פופצעהן מינוט רייזע פון מאלמע געפינט זיך די אלטע אוניווערזיטעטס שטאדט לונד. אויך דארט לעבען עטליכע צעהנדליג אידישע פאמיליעס כמעט אלע רוסישע אידען. דאס ביסעל אידישקייט שפיעלט זיך אפ אין דער דארטיגער שוהל וועלכע איז שטארק עהנליך אויף א בית המדרש אין פוילען, אדער גאליציען.

אהין געפאהרען בין איך אייגענטליך נאר אנקוקען דעם באריהמטען אלטען לונדער אוניווערזיטעט. מיין שוועדישער באגלייטער, דערוויסענדיג זיך דאס איך בין א איד האט מיר געגעבען א גוטע עצה זיך זעהן מיט מאגיסטער אליאנסקי. אט אזא טיטעל האט דא דער שוחט, וועלכער איז אויך צו גלייכער צייט דער אידישער רעליגיאנס לעהרער.

איך האב זיך ביי א פאליציסט ערקונדיגט וואו עס וואוינט דער "יאדיסקע מאגיסטער". אריינקומענדיג האב איך אנגעטראפען א היימישען אידען זיצענדיג ביי א ברענענדיגע חנוכה לעמפעל מיט א ריגער "פרימארגען" אין האנד. און ווען איך האב זיך ביי דעם הער ""מאגיסטער" גענומען ערקונדיגען וועגען לונד'ער אידען און אידישקייט, האט יענער זיך גוטמוטיג צולאכט. וואס פאר א מאגיסטער בין איך אייך ? איך בין א פשוטער איד, און נאט אייך א שלום עליכם.

אין דעם קליינעם אידישען קבוץ איז דאס א שטיק געשעהעניש ווען עס פארבלאנדזשעט אמל אהער א איד פון "דרויסען". דאס איז דער איינציגער ווינקעל אין שוועדען וואו די אסימילאציע האט נאך ניט אזוי טיעף אריינגעדרונגען. מען רעדט נאך צווישען זיך אידיש, און מען אינטערעסירט זיך מעהר אדער ווייניגער מיט אידישע אנגעלעגענהייטען. די קינדער, אבער ,פון די מאלמער און לונד'ער אידען, וועלכע האבען שוין גענאסען א שוועדישע דערציהונג, ציהט עס זיי ארויף צום קאלטען צפון, צו דער הויפטשטאדט שטאקהאלם וואו זיי ווערען אין 80 פאלען פון הונדערט אויסגעמישט מיט די איינגעבוירענע שוועדישע אידען ,אדער בעסער געזאגט ,אויסגעמישט מיט די שוועדען, ווייל עס איז בכלל זעהר שווער ביי היינטיגען טאג צו דערקענען פון א שוועער ביז א שוועדישען אידען.

א חוץ די צוויי שטעדט זיינען נאך פאראן אין די קלענערע שטעדטלאך צוזאווארפען דא און דארט, צו עטליכע אידישע משפחות וועמענס אידישקייט האלט זיך נאר אויף די "האהע פייערטאגע', אויף אידיש הייסט דאס פשוט ימים־נוראים. נו באשטעלט מען פון דייטשלאנד אדער פון וואנען עס מאכט זיך ,א חזן, וועלכער קען אויך האלטען א דרשה און שופר בלאזען. און דער דאזיגער חזן איז אפשר די איינציגע פארבינדונג פון די דאזיגע פארווארפענע אידען מיט דעם רבונו של עולם און בכלל מיט אידישקייט. אזוי שנעל ווי די ימים נוראים ענדיגען זיך ווערט אויך דער דאזיגער קאנטאקט איבערגעהאקט אויף ווייטערע 12 חדשים.

די צווייטע ארגאניזירטע קהלה אין שוועדען איז גאטענבורג, אדער ווי מען רופט עס אין שוועדיש געטעבארג. דאס איז אן אלטע קהלה מיט אלט איינגעזעסענע שוועדישע אידען מיט א זעהר שעהנער סינאגאגע און זעהר ווייניג אידיש לעבען. דער לעבעדיגער עלעמענט אין דער קהלה איז ווייטער אמאל דער איינגעוואנדערטער איד.

געטעבארג איז די צווייטע גרעסטע שטאדט פון שוועדען און צעהלט אריבער א פערטעל מיליאן איינוואוינער. דער אידישער טייל איז דא אין צאהל א אומבאדייטענדער. דערפאר אבער אין איכות, אין קוואליטעט, איז ער שוין גאר אנזעהעוודיג. אידען פארנעהמען דא א גאנץ חשוב'ען פלאץ אין עקאנאמישען לעבען.

פון אידישער ערציהונג איז דא נאך ווייניגער פאראן ווי אין מאלמע. די אסימילאציע איז דא אריינגעדרונגען ביז'ן מארק. איך האב זיך צורעדט וועגען דעם מיט איינעם פון די פארשטעהער פון דער אידישער קהלה, האט יענער דערויף געהאט שוין א פארטיגען תירוץ. מיר זיינען ניט קיין ארטאדאקסען, האט ער מיר ערקלעהרט — מיר זיינען ליבעראל, און דערמיט האט ער געגלויבט, אדער וועניגסטענס מיך געוואלט מאכען גלויבען, זיינען געלעזט די פראבלעמען פון אידישקייט פון דער דערציהונג פון יונגען דור און וועלכען עס הענגט אפ די ווייטערע עקזיסטענץ פון דער קהלה.

און פאר א ביישפיעל קאן טאקי דיענען דאס שטעדטעל נארקעמפינג וועלכעס ליגט אויפ'ן וועג צווישען געטעבארג און דער הויפטשטאדט שטאקהאלם. מיר דוכט זיך דאס אט דאס דאזיגע שטעדטעלע צייגט צום בעסטען ,אדער בעסער געזאגט צום ערגסטען, די צוקונפט פון די קלענערע אידישע קהלות אין שוועדען.

אין מאלמע האט מען מיך געראטען באזוכען די אלטע שוהל פון נארקעמפינג וועלכע איז איינע פון די זעלטענסטע אלטע שוהלען אין שוועדען. איך האב ניט געקענט ערפאהרען קיין איינצעלהייטען איבער די אידען אין נארקעמפינג און בין צופרידען געווען ווען איך האב זיך אויסגעלערענט נאכזאגען דעם כפול שמונה־דיגען נאמען פון דער שטאדט.

אנגעקומען בין איך אין דעם שטעדטעל אין א פארנעבעלטען רעגענדיגען נאכמיטאג. דעם ערשטען פאליסמאן וואס איך האב באגעגנט ביי דער סטאנציע האב איך גענומען אויספרעגען אויף אידען, קיין סך האט מיר נאטירליך דער דאזיגער גוטמוטיגער שוועד ניט געקענט זאגען ער האט זיך אבער באמיהט און מיך צוגעפיהרט צום אפיס פון דער "יאדיסקא צירקא" : דא — האט ער מיר געזאגט — קענסטו נעהמען אלערליי אויסקונפטען איבער די "יאריסקא מענינהייר" (אידישע געמיינדע).

אין א הייזעל נעבען דער הונדערט יאהריגער שוהל האב איך אנגעטראפען אן אלטען מאן מיט באקענבערד. ווי עס האט זיך שפעטער ארויסגעשטעלט האט טאקי דער פאליסמאן רעכט געהאט. דא אין דעם הייזעל קאנצענטרירט זיך דאס גאנצע אידישע לעבען פון נארקעמפינג.

דער אלטער שמש, וועלכער איז אליין א גוטער קריסט, טראגט די גאנצע זארגען פאר דער "מעגינהייד" (געמיינדע). די מיטגליעדער פון דער געמיינדע זיינען הונדערט פראצענט אסימילירט, און זייער אידישקייט באשטעהט נאך אינגאנצען פון "יארצייט" און פון אפהיטען די "האהע פייערטאגע" (ימים נוראים). דער אלטער שוועד איז באמת שמש־גבאי און אז מען וויל אפילו אויך דער נשמה פארזארגער פון דער קהלה. ער געדענקט אלע יאהרצייטען אויפ'ן קאפ און אז עס קומט דער טאג ווען איינער האט יאהרצייט געהט ער אוועק צו יענעם דערמאהנען אן זיין פארשטארבענעם טאטען אדער מאמען. און מיט יראת הכבוד שטעלט ער אוועק אין מזרח וואנד פון דער אלטער שוהל א גרויס נשמה ליכט.

זומער. דערצעהלט מיר דער אלטער גויאישער שמש, נעהמט ער ארויס די "הייליגע תורה ראלען" (ספרי תורה) און לופטערט זיי דורך אויף דער זון. מאכט זיך אז עס פארבלאנדזשעט אהער אן ארימער איד איז ווידער אמאל דער אלטער וועלכער האט די קאסע און פארטיגט אפ דעם אידען מיט עטליכע קראנען.

ער האט זיך פאר מיר אויפריכטיג געקלאגט אויף דעם וואס די רייכע אינדוסטריעלער און אפילו די וועניגער רייכע אידען פון נארקעמפינג זיינען אזוי ווייט אוועק פון אידישקייט און פאלגען ניט די געזעצען פון אלמעכטיגען אידישען גאט. און זעצט ער פארט כל זמן איך לעב בין איך נאך אויף דער וואך פון צייט צו צייט זיי צו דערמאהנען וואס זיי זיינען, אבער א מענש לעבט דאך ניט אייביג . . .

איך האב זיך הארציג געזעגנט מיט דעם אלטען תמימות'דיגען שוועד און וועמענס אויגען איך האב געזעהן אזוי פיעל אויפריכטיגען צער און זארג פאר דער צוקונפט פון דער אונטערגעהענדער אידישער קהלה אין דעם קאלטען נארקעמפינג.

אין דעם באקוועם איינגעארדענטען דריטען קלאס שלאפוואגאן געהט איצט די רייזע צום נארדישען ווענעדיג צו דער שוועדישער מעטראפאלע שטאקהאלם.

א ריזיגע הערליכע האפען שטאדט מיט די מאדערנסטע וואכענהייזער. עס פעהלען זאגאר ניט קיין וואלקענקראצערס מיט רעסטאראנען אויפ'ן צוועלפטען עטאזש.

אבער מיך אינטערעסירט דאס אלעס ניט.

מיין ערשטער וועג נאכדעם ווי איך האב זיך באפרייט פון מיינע רייזע בגדים איז צו דער אידישע קהלה, קיין אויסקונפט וועט מיר דא ניט פעלען, דאס ווייס איך שוין פאראויס. דער אויבערראבינער פון שוועדען איז דאך אונזערס א מענש. אליין שטאמט ער פון גאליציע און איז געווען א צייט לאנג אויבערראבינער אין דער הויפטשטאדט פון בולגאריען סאפיא. דאס איז דאך אונזער אלעמענס באקאנטער הרב דר. עהרענפרייז.

דער קהלה בנין א ריזיגע מאדערנע איבערגעבויטע געביידע מיט אומענדליכע קארידארען, צימערען און זאלען. דאס איינציגע וואס מאכט אביסעל א מאדנעם איינדרוק זיינען די ארנאמענטען וועלכע באצירען אין די קארידארען די ווענט. א קליינע סטאטוע פון נעפטון דעם גריכישען ים גאט. און נאך צוויי אזעלכע סטאטוען ,אבער דאס אלעס געהערט שוין אין שוועדען צום "גוטען טאן" און ווי עס האט מיר שפעטער פארענטפערט דר. עהרענפרייז זיינען דאס אנטיקען אלטערטימער, וועלכע זיינען דא איינגעבויט זייט יאהר הונדערטער.

א שעה צייט האב איך זיך אין ראבינאטסצימער אונטערהאלטען מיט הרב עהרענפרייז. מיר האבען גערעדט וועגען זיין בוך איבער ארץ ישראל וועלכעס האט געהאט אין שוועדען א ריזיגען ערפאלג. מיר האבען ווייטער געשמועסט איבער דער לאיאליטעט און פריינטשאפט פון דעם שוועדישען פאלק צום אידישען און איבערהויפט צו דער אידעע פון ארץ ישראל און שליסליך זיינען מיר ארויפגעקומען אויף דער טעמא פון וועלכען מען רעדט אזוי פיעל אין דער לעצטער צייט — איבער דער עפידעמיע פון געמישטע חתונות ביי וועלכער שוועדען און דענעמארק האבען געשלאגען א טרויעריגען רעקארד.

אומגעפעהר 60 פראצענט חתונות ביי שוועדישע אידען זיינען געמישטע, און עס ווייזט זיך ניט קיין שום האפנונג דאס די דאזיגע שרעקליכע ציפער זאל זיך פארקלענערען. ביי די קינדער וואס ווערען געבוירען פון אזעלכע געמישטע פארלעך ווערט די רעליגיע זייערע קאנטראקטליך פעסטגעשטעלט. פאר דער חתונה מאכט מען צווישען זיך אפ דאס אויב עס ווערט געבוירען א אינגעל זאל מען איהם דערצ־

(פארזעצונג אויף זייט 3)

ביים ארז הערצל

פון ח. ל. חריפאי.

איהר ווייסט דאך מסתמא. אז ביי דער סאנאטאריע אין מוצא האט הערצל מיט יאהרען לאנג צוריק פארפלאנצט א צעדערבוים. דערפון נעהמט זיך אויך דער נאמען ''ארזה'' וואס די סאנאטאריא טראגט.

אין דער מלחמה צייט האבען זיך די אראבער נוקם געווען אין דעם בוים, וואס דער אידישער ניט געקרוינטער מלך האט פארפלאנצט. זיי האבען איהם אפגעזעגט. היינט שטעקט ער פון דער ערד ניט מעהר ווי אויף איין מעטער — אן אנדענקונג אויף דעם וואס איז געווען אמאל.

נאר געקומען זיינען פרישע יונגע כחות און האבען דעם בוים געבראכט צו תחית המתים.

נייע בוימער האבען זיי ארום איהם פארפלאנצט, א סאנאטאריע מיט אלע באקוועמליכקייטען האבען זיי נעבען איהם אויפגעשטעלט. און הערצל'ס גייסט לעבט אין די הערצער פון פיעלע־פיעלע.

אהער האב איך זיך פארקליבען אויף א פאר שעה. נישטא קיין שטאדט, ניטא קיין טומעל. איך רוה כלומרשט אפ !

און די מעשה איז גאר א פשוט'ע.

איהר קענט דאך מסתמא זאסלאווסקין פון נהלל .איך בעט אייך איהר זאלט איהם ניט דערצעהלען אז איך האב איהם דערמאהנט; ער האט מיך פארשווארען, איך זאל זיין נאמען אין די צייטונגען ניט דערמאהנען. ווער קען דאס איהם ניט ? צוויי און צוואנציג יאהר אין לאנד, און די גאנצע צייט ביי ערד ־ ארבייט. מען דערצעהלט : די חברים זיינע האבען באשלאסען, אויסצוקלייבען איהם אין צענטראלען קאמיטעט פון דער ארבייטער פעדעראציע — מיינט איהר, חלילה ,ער וואלט דארט ניט געטויגט ? — עס הויבט זיך גאר ניט אן ! טא הערט זשע אן ענטפער : איך —, זאגט ער — האב אייך אויסגעקליבען פאר געזעלשאפטליכע טהוער, און איהר האט מיך אויסגעקליבען, איך זאל נאך דעם אקראייזען געהן — טא לאמיר ניט צומישען די יוצרות.

איז אט דער זאסלאווסקי אוועק אין מוצא זיך אפרוהען.

כלעבען, ער האט אויף דעם פיעל רעכט.

איך וויל איהם זעהען. איך קום אין סאנאטאריום — א פארגעניגען ! באקאנטע פנים'ער; איך וואלט שווערען : פון תל אביב, ירושלים, חיפה, פון עמק — אבער אהן דאגות. מענשען האבען פון זיך די וואכענדיגקייט אראפגעווארפען, און גיבען זיך אפ דער רוה. מען שפאצירט ארום איבער די אלייען פון הויף, מען וויגט זיך אין די וויג־שטוהלען, מען שפיעלט אין קראקעט, מען לעזט. מען עסט קאשע — און שא שטיל ! עס איז דא אן אויג וואס גיט אכטונג.

אסתר — די פארוואלטערין. איבעראל איז זי דא.

דא האט זי געפאקט איינעם, וואס איז אנטלאפען פון דער פארמיטאג קאשע, דא האט זי געפונען איינעם זיצענדיג אין צימער אין דער צייט פון שפאציר.

בקיצור, ווען ניט זי, וואלט מוצא געווען א גן עדן.

איך זוך מיט די אויגען זאסלאווסקין. וואו זיינען די דאגות ?

און איהר פארשטעהט דאך אליין מיר פארקלייבען זיך צום ארז הערצל. מיר צולייגען זיך אין לייוונטענע שטוהלען ווי ביי דעם טאטען אין וויינגארטען און מיר כאפען א שמועס.

א געשפרעך נאך א געשפרעך, א מעשה נאך א מעשה — און מיר דערקליבען זיך צום עמק. מיר זיצען ארויף די הרי יהודה — און הערצער קלאפען אין טאקט צום לעבען פון עמק.

און אז זאסלאווסקי הויבט אן צוריידען פון עמק, איז דא וואס צו הערען. און וויסען זאלט איהר, אט דער דאזיגער אידליק האט געגרינדעט דגניה, כנרת און נהלל. די ערד האט ער ליעב אהן א ברעג און אהן א סוף. און ער באריהמט זיך, אז זי ליעבט איהם אויך.

אט — זאגט ער — האט זי מיך מכבד געווען מיט סודניצעס (אזא בערע־יאגדע. אין העברייאיש הייסט זי תות השדה). געדענקסט אין דער היים פריהלינג צייט ? מען קלייבט זיך אוועק אין וואלד און מען קלייבט סודניצעס. ברודער, עס זיינען אוועק די יאהרען. היינט איז עטוואס אנדערש. ווילסט סודניצעס, טא זיי זיך מטריח און פלאנץ זיי ,און יעט זיי, און וועטער זיי. אז מען האט ליעב די ערד ענטפערט זי אויך מיט ליעבע.

— היי יאהר האט נהלל פארדיענט 120 פונט אויף אט דער דאזיגער קליינער יאגערע.

די דריי־פיער פונט אויף א משפחה זיינען זעהר צונוץ געקומען.

און ער זעצט פאר זיין לויב־געזאנג דעם עמק.

— גלייב מיר, איך בין רייכער פאר דיר און צופריעדענער פאר דיר. איך עס אייער און טרינק מילך, וויפיעל מיין הארץ געלוסט.

די ערד האט זיך פון מיינעטוועגען אביסעל מטריח געווען. איך האב אויף וואס איך דארף.

— און מיין ניט ,אז איך בין נאר איינער דער גליקליכער. אדרבא קום צופאהרען אין נהלל, וועסט זיך איבערצייגען אז די ערד ערהיילט מענשען פון אלע קראנקהייטען.

אונזער מחלבה — די מילכיגערייי — טראגט אונז אריין ניט פיעל, אבער אויף דער הוצאה האבען מיר, ביי אלעמען איז דא א פאר האלענדער קיה, און אז מען גיט זיי גיבען זיי אויך. נאך ביי דער נאכט שטעהען מיר אויף מעלקען די קוה דו האסט אויף דיין לעבען ניט געפיהלט, די הנאה וואס מען באקומט אין שטאל, איידער די זון געהט אויף.

— אויסגעמאלקען, אוועקגעשיקט די מילך מיט דעם אויטאמאביל אין חיפה, און דערווייל באווייזט זיך די זון. פריהער ווערען רויט די הרי הגלעד. איך בין ניט קיין פאעט, אבער גלויב מיר אויף נאמנות איך פיהל דאן, ווי די טבע זאגט שירה.

אין די יונגע יאהרען האט אונז אברהם מאפו דערצעהלט אין "אהבת ציון" און "אשמת שומרון" וועגען די דאזיגע ווייטע און דאך נאהענטע בערג. און ניט ווילענדיג גיט זיך א בלעטער די געשיכטע פון דיין לעבען. אט איז דער תבור, אזא נאהענטער ,אזא ליעבער. ער ווערט מיר טייערער פון טאג צו טאג. ביי זיין צופוסענס האב איך אויפגעשטעלט מיין צעלט.

— און דאן ווייטער אין פעלד.

איצט בויגען זיך די זאנגען, ווי כוואליעס אויף דעם ברעג פון ים. אייגענע ברויט. מען ווערט פון דעם פעלד נישט נתעשר — אבער ווייסטו דען דעם טעם פון דעם ברויט, וואס דו אליין האסט געזייט זיינע קערנער, דו האסט איהם אליין געשניטען, געדרעשט און געשטרייט ? !

— מיר לעבען און מיר זיינען צופריעדען.

און נאך און נאך האט ער מיר דערצעהלט.

ער האט דערצעהלט וועגען א נייעם דור וואס שטעהט אויף אין עמק.

— טיעף האבען מיר געשיקט די ווארצלען אין דער ערד. קיינער וועט שוין אונז פון ארט ניט ריהרען.

איך הער זיך צו — און מיר דוכט זיך : דער בוים רעדט.

לאנג־לאנג, מיט פיעלע יאהרען צוריק ,איז געקומען דער אידישער מלך און האט אין די נאקעטע פעלזען א צעדער פארפלאנצט. אפגעשניטען האבען שונאים זיינע צווייגען, אבער זיינע ווארצלען האבען זיך טיעף אין דער ערד פארשפרייט. אויסגעשפראצט האבען פון זיי די נהלל'ען און די עין־טבעון'ען.

און מיט אמאל : דזין, דזין, דזין.
— מען דארף, מען מוז, — זאגט זאסלאווסקי — עסען געהן, אוי אסתר, אסתר !

איך בין אליין ביים בוים פארבליבען. אין מיינע אויערען זיינען נאך לאנג־לאנג די קלאנגען פון דעם עמק געשטאנען. איך האב מעהר געפיהלט ווי פארשטאנען. די קיה, די יאגדעס, די זאנגען — זיי האבען ביי מיר אן אנדער באדייטונג געקריגען.

פאהרענדיג צוריק אין אויטאמאביל אין תל־אביב, האבען די הרי יהודה, וואס דער שאסיי שלענגעלט זיך צווישען זיי, גאר אן אנדער אויסזעהען געקראגען. זיי האבען דאך אויסגעהערט דעם געשפרעך פון דעם נהלל'ער נביא.

איך שפאר זיך איין אין ווינקעל. עס ווילט זיך קריגען א נייעם טעם אין לעבען — נאר וואס— ווייטער די רעדאקציע, דער רעדאקטאר, די מאשינען ! אוי ווי ווייט דער דאזיגער לעבען איז פון די נהלל'ער און דגנה'ער שפעער !

איך האב דערפיהלט. אז הערצלס גייסט האט זיך צוזאמענגעגאסען מיט דעם עמק.

ביי זיין צעדער האבען זיי זיך באגעגענט. און פון דאן טראגט זיך פארנאנדער א גרויסער עכא פון דעם אידישען רענעסאנס.

טעאטער - מוזיק - מואווים און ,,טאקיס"

א סעזאן אידיש טעאטער אין טאראנטא

(א שטיקעל סך־הכל)

פון י. פייגעלמאן

א פולער סעזאן טעאטער אין א פראווינץ־שטאדט, איז היינטיגע צייטען א זאך וועגן וועלכען עס לוינט זיך צו אונטערציהען א סך־הכל. ווארים אין א צייט ווען טעאטערס בכלל און אידישע טעאטערס בפרט ברעכען צוזאמען פון דער שווערער לאסט פון דער איצטיגער עקאנאמישער דעפרעסיע, איז עס זיכער א דערפרייענדע דערשיינונג ווען א פראווינץ שטאדט — ווי טאראנטא, קאן אונטערציען א סך־הכל פון א סעזאן אידיש טעאטער און אידישען שוישפיעל.

אין די נארמאלע צייטען האט מען געוואוסט, ניט נאר ווען א טעאטער סעזאן האט זיך אנגעהויבען, נאר אויך, ווען ער האט זיך געענדיגט. היינט אבער איז די דאזיגע לאגע א גאנץ אנדערע. היינט ווייסט מען בלויז ווען דער סעזאן הויבט זיך אן. די ענדע פון א סעזאן אויף דער פראווינץ איז, כידוע, באצייכענט געווארען, מיט דעם אנהויב פון די ,,אטרעקשאנס". אזוי שנעל ווי די ניו יארקער ,,פויגעלאך" האבען זיך דא אנגעהויבען באווייזען, האט מען געוואוסט אז דער סעזאן איז שוין געענדיגט.

גאנץ אנדערש איז עס אבער היינט. עס איז היינט אנגעשטאנען א צייט פון ,,ויסעו" און ,,ויחנו" פאר די טעאטער טרופעס אויף דער פראווינץ. איין טרופע פאהרט אוועק און א צווייטעווארט שוין הינטער'ן טיר. אזוי ארום קומט עס אויס, אז דער אידישער טעאטער־געהער האט דא כסדר ,,אטרעקשאנס" דעם פולען סעזאן, און עס איז דאריבער שווער צו אפטיילען ווען דער סעזאן האט זיך אפיציעל געענדיגט און ווען ניט — באזונדערס איז עס א גאנץ שווערער ענין פאר איינעם וועלכער וויל אונטערציהען א סך־הכל פון א סעזאן טעאטער אויף דער פראווינץ.

אין פארלויף פון דעם פארגאנגענעם ווינטער האט טאראנטא געהאט א גאנץ באדייטענדע צאהל ,,סטארס" און ,,סטאריכעס" פון ניו יארק. עס האבען זיך דא אויך געביטען עטליכע טרופעס אין פארלויף פון דער זעלבער צייט. אנהויבענדיג מיט די ,,ווילנער" צוזאמען מיט הענריעטא שניצער, האבען מיר נאכדעם געהאט די האלענדערס; בערנארד עלווינג'ס טרופע, און נאכדעם, די ביז־איצטיגע קא־אפעראטיווע טרופע, מיט א צאהל גאסטראלירענדע סטארס, ווי ציליא אדלער, דזשוליוס נאטאנזאהן, און די גערמאנס.

ווען אין פארלויף פון איין סעזאן בייטען זיך אין א פראווינץ־שטאדט אזוי פיעל פרישע פנים'ער, מוז דער אלגעמיינער אינטערעס צום טעאטער זיין, א פיעל גרעסערער ווי ווען די פנים'ער פון די אקטיארען זענען וואך־איין וואך־אויס די זעלבע פאר'ן עולם. אפשר דערמיט דערקלעהרט זיך עס וואס דער פארגאנגענער סעזאן אין טאראנטא איז געווען — פון אלע שטאנדפונקטען — א ,,ניט־צו־פארזינדיגען־סעזאן". סיי די קאסע און סיי דער עולם זענען געווען צופרידען.

די וואנדערענדע - טרופעס - סיסטעם האט זיך ארויסגעוויזען צו זיין א דערפאלג — יעדענפאלס פאר אונזער טאראנטא. גערעטעוועט דעם סעזאן אין טאראנטא האט אויך דער פראקטישער שריט פון דער קא־אפעראטיווער טרופע, וועלכע האט געבראכט צו זיך פרישע אטראקשאנס יעדעס מאל. אפשר איז פאר די מיטגלידער פון'ם קא־אפעראטיוו גופא, ניט געווען אזא מזל און ברכה אין די ,,אטרעקשאנס", דערפאר אבער האט דער טאראנטאר עולם געהאט א אידיש טעאטער דעם פולען סעזאן.

פון'ם שטאנדפונקט פון קאסע־דערפאלג האט דזשוליוס נאטאנזאהן, וועלכער איז באקאנט אלס דער ,,לאיז ווייער" אויף דער אידישער ביהנע, איבערטראפען אלע אנדערע אטרעקשאנס. דזשוליוס נאטאנזאהן, דער טיפישער ,,קאמידיען", האט באוויזען צו ציהען ,,געפאקטע הייזער" יעדעס מאל ווען ער האט עפעס אויפגעפיהרט. ניט אומזיסט האט ער פארזיכערט דעם טאראנטאר אידישען טעאטער־געהענדען עולם, אז ער וועט לאנג, לאנג ניט פארגעסען טאראנטא.

מען קאן עס איהם גאנץ גוט גלויבען, ווארים ער האט צו טאראנטא חלילה ניט דערלייגט...

הענריעטא שניצער, צוזאמען מיט די ,,ווילנער", וועלכע האבען ביי אונז אנגעהויבען דעם סעזאן, האבען ניט געמאכט אזא פינאנציעלען דערפאלג ווי דזשוליוס נאטאנזאהן, דערפאר אבער וועטלען זיי דערמאנט ווערען צום גוטען פון יעדען בעסערען טעאטער־געהער, פאר זייערע ערנסטערע אויפפיהרונגען ווי ,,גר צדק" און אנדערעס.

וואס אנבאלאנגט וועגען עלווינג'ן, לאזט זיך קיין סך ניט זאגען. די עטליכע וואכען וואס די עלווינג־טרופע איז דא געווען, האט זיך טאראנטא ,,אנגעגעסען" מיט א היבש ביסעל ,,טשיינעטאון" און מיט ענליכע אונטערוועלט־און־ממזר־פיעסען.

דערפאר אבער איז געמאכט געווארען א פארזוך צום בעסערען פון די האלענדערס, וועלכע האבען זיך, אמווייניגסטענס באצויגען ערנסט צו זייער ארבייט. דער אויסוואהל פון די האלענדערס־רעפערטואר אין טאראנטא איז געווען א פארשידענארטיגער. א פאר שעהנע אפערעטעס, עטליכע מעלאדראמעס און אביסעל הארציגע קאמעדיעס האבען אויסגעפיהלט די אנדערהאלבען מאנאטען וואס זיי האבען דא פארבראכט.

די האלענדער־טרופע האט, אויסער אלעס, זיך אויסגעצייכענט מיט א זאך, מיט וועלכען גאנץ ווייניג פון די אנדערע טרופעס האבען זיך אויסגעצייכענט. עס זענען געווען א סך יונגע קרעפטען צווישען די שוישפילער, מיט ענערגיע און ,,פעפ".

וועגען דער קא־אפעראטיווער טרופע איז מיר שוין אויסגעקומען צו ריידען ביי א פריערדיגער געלעגענהייט. דאריבער וועל איך איצט פארענדיגען מיט די לעצטע ,,אטרעקשאנס" וואס מיר האבען געהאט אין די פערזאנען פון מישא און לוטי גערמאן. די גערמאנס זענען דא אויפגעטראטען אין דריי פארשטעלונגען, און זיי זענען אלע דריי געווען דערפאלגרייך. די גערמאנס, ווי באקאנט, האבען שוין א לאנג־יאהריגע חזקה אויף טאראנטא.

,,שיינדעלע פון סלאבאדקע" איז געווען די לעצטע פארשטעלונג מיט וועלכער די גערמאנס האבען זיך לעצטען פרייטאג און שבת געזעגענט מיט אונז, און מען מוז מודה זיין, אז טאראנטא האט די ליבע געסט געגעבען א ווארימען ,,צאתכם לשלום". דאס טעאטער איז, סיי פרייטאג און סיי שבת געווען געפאקט, און דער עולם האט זיי אפלאדירט מיט דער פולסטער איבערגעגעבענהייט.

דער ,,גערענט טאטעל" פון אלע ,,סטאטעלס" איז, אז טאראנטא האט געהאט (אונטער די אומשטענדען) א צופרידענשטעלענדען סעזאן. און דאס זעלבע האבען אויך געהאט א גוטען סעזאן אלע טרופעס וועלכע האבען אין פארלויף פון'ם סעזאן דא געשפיעלט.

אלע צדדים זענען, הייסט עס, ארויסגעקומען ,,איוועו"...

א גרויסער גאסט אין טאראנטא

פרייטאג אווענט דעם 17־טען אפריל וועט אין סטענדערד טעאטער אויפטרעטען א נייע קאמפאניע מיט דעם גרויסען קינסטלער יאזעף שעהנגאלד בראש.

יאזעף שעהנגאלד ווערט פארערכענט

דזשאזעף שעהנגאלד

פאר איינעם פון די בעסטע קינסטלער אויף דער אידישער ביהנע. זיין נאמען איז אויך ניט פרעמד אויף דער ענגלישער ביהנע וואו ער האט מיט גרויס ערפאלג געטיילט דעם טריאומף פון דער אויפפיהרונג "דער דזשעז זינגער" צוזאמען מיט דזשארדוש דזשעסעל.

דזשאזעף שעהנגאלד בלייבט אין טאראנטא פאר בלויז עטליכע פארשטעלונגען פרייטאג און שבת אפריל 17 און 18 וועט ער אויפפיהרען זיין אריגינעלע אידישע פאלקס אפערעטע "מיט'ן רבינ'ס כח". דאס איז אן אפערעטע מיט אן אריגינעלען איינפאל. דזשאזעף שעהנגאלד האט הא פאראייניגט צוויי קונסטען, די לעבעדיגע ביהנע מיט'ן שטומען פילם, צוזאמען מיט דער פיעסע ווערט אויך געוויזען א פילם אין וועלכען שעהנגאלד האט א פרייז פייט מיט'ן פוילישען טשעמפיאן באקסער זאמירסקי. דער פילם איז פארכאפענד שפאנענד און אמוזאנט און צוזאמען מיט דער שעהנער אידישער פאלקס מוזיק, גרויסען כאר, אויסשטאטונג קאסטיומען און דער צוגעפאסטער קאמפאניע קינסטלער צווישען וועלכע עס געפינט זיך אויך די יונגע שעהנע פרימאדאנא עטעל דארף, שאפט זיך א ספעקטאקעל, וועלכען דער צושויער קען לאנג ניט פארגעסען.

דזשאזעף שעהנגאלד איז ווי באוואוסט, דער איידים פון פארשטארבענעם "נשר הגדול" יעקב פ. אדלער ע"ה. איידער יאזעף שעהנגאלד וועט אוועקפאהרען פון טאראנטא וועט ער דא אויפפיהרען א פאר פיעסען פון יעקב גארדין וועלכע ער האט אזוי פיעל אין זיין פארשידענארטיגען רייכען רעפערטואר.

טאראנטאר טעאטער געהער און טעאטער קענער וועלען געוויס אויסנוצען די געלעגענהייט צו באגריסען אזא גרויסען קינסטלער און קומען באוואונדערען זיין קלאסאלע ערפאלג פיעסע "מיט'ן רבינ'ס כח". וועלכע האט איהם פאר געשאפען א טריאומף רייזע איבער גאנץ אמעריקא. אייראפא און דרום אמעריקע. דזשאזעף שעהנגאלד איז דער איינציגער וואס קען שפילען די דאזיגע שעהנע פאלקס־פיעסע אין אריגינאל. ווייל ער איז דער אנייציגער באזיצער פון דעם קאסטבארען פילם אויף וועלכען דזשאזעף שיינגאלד האט אויסגעגעבען א סך געלט. אבער עס איז ווערט געווען.

דאס איז די איינציגע אפערעטע אין אידישען רעפערטואר וועלכע פאראייניגט אין זיך, געזאנג, וויץ, אינהאלט און הויכע פילם קונסט.

"מיט'ן רבינס כח' וועט געשפילט ווערען בלויז 3 מאל פרייטאג אווענט שבת בייטאג און אווענט און וועט זיכער מעהר ניט געשפילט ווערען צוליעב די גרויסע געלט קאסטען מיט וואס די אויפפיהרונג איז פארבונדען.

און עס איז דערפאר ראטזאם פאר די ליעבהאבער פון אידישען קינסטלערישען ווארט באצייטענס זיך צו באזארגען מיט בילעטען צו איינער פון די פארשטעלונגען.

דער נאמען דזשאזעף שיינגאלד איז א גאראנטי פארן קינסטלערישען געגוס.

,,פראקאר" קאנצערט א גרויסער דערפאלג

דער ,,פראקאר" קאנצערט וועלכער איז פארגעקומען לעצטען זונטאג אווענט אין תלמוד תורה האל אויף בראנזוויק עוועניו, איז געווען אן אונגעהייערער דערפאלג, סיי פינאנציעל און סיי מאראליש.

די גאנצע פראגראם פון קאנצערט איז אויסגעפילט געווארען פון וויקטאר פעקער און מישא ראפעל. ביידע זענען פיעל מעהר איידער געוויינליכע אקטיארען, עס וועט ניט זיין איבערטריבען צו זאגען אז זיי זענען ארטיסטען.

ווען וויקטאר פעקער האט רעציטירט ,,באהגען", פון א. לוצקי, האט ער זיך קינסטלעריש דערהויבען צו א גאר הויכער שטופע, מען דארף זעהן פעקער'ן אין דער דערמאנטער רעציטאציע אום מען זאל קענען אפשאצען גענוי זיין טאלאנט. ער האט אלע קוואליפיקאציעס פון אן ארטיסט, און וואלט ער פון צייט צו צייט ניט איבערגעכאפט די מאס (אונטער דער ווירקונג פון די שטארקע אפלאדיסמענטען) און זיך לאזען הינרייסען פון שטימונג, וואלט ער געווען פאלשטענדיג אויסגעהאלטען.

אבער אפילו מיט אלע חסרונות איז זיצען ביי א קאנצערט אין וועלכען וויקטאר פעקער באטייליגט זיך, אן אמת גייסטיגער געגוס.

ניט קיין קלענערער אקטיאר איז מישא ראפעל.

מישא איז גוט באקאנט צום טאראנטאר טעאטער עולם, ער האט געשפילט א געוויסע צייט מיט דער קאמפאניע פון סטענדערד טעאטער. ער איז אויפגעטרעטען ביים קאנצערט אין חסידישע פאלקס לידער און מוזיקאלישע אימפראוויזאציעס, אין וועלכע ער איז געווען גאנץ אויסגעהאלטען.

אויסגעצייכענט גוט זענען ביידע, פעקער און ראפעל געווען אין דעם איין אקטיגען סקעטש ,,דער מגיד". ראפעל'ס גרים איז געווען א קינסטלעריש שעהנער.

בכלל איז דער קאנצערט געווען אן אויסערגעוועהנליכער, און די וועלכע האבען איבערגעפאקט דעם האל זענען דאנקבאר דעם ,,פראקאר" פאר ארגאנזירען אזא שעהנעם קאנצערט.

מיט שבת מעג דערמאנט ווערען מיס בארקין, וועלכע האט זיך אין קאנצערט באטייליגט מיט איינגיע פיאנא סאלאס, און האט אקאמפאנירט די אקטיארען.

ש. ש.

טאנין און ווענדראף זונטאג אין סטענדערד טעאטער

די באריהמטע קינסטלער פון דער ווילנער טרופע ס. טאנין און ר. ווענדראף וועלכע די טאראנטאר אידען האבען געהאט א געלעגענהייט צו זעהן ווען זיי האבען געשפילט אין סטענדערד טעאטער קומען ספעציעל אין טאראנטא צו א קאנצערט וועלכער וועט פארקומען זונטאג דעם 19 טען אפריל אין סטענדערד טעאטער.

די נעמען טאנין און ווענדראף זיינען גענוג. דער טאראנטאר עולם זאל קומען אין מאסען, דאס זיינען קינסטלער וועלכע וועלען מיט זייער ארויסטריט פארשאפען דעם עולם א גייסטיגע אפרעגונגען וועלכען מען וועט לאנג געדענקען.

אויסער די צוויי באריהמטע ארטיסטען וועלען ביים קאנצערט אויפטרעטען דער באריהמטער פידעל קינסטלער אדאלף קאלדאפסקי און די באריהמטע אפערא זינגערין מיס מאדאנא אהרענס.

דער קאנצערט זונטאג פארשפרעכט צו זיין דער שעהנסטער און גרעסטער קאנצערט וועלכען טאראנטא האט ווען עס איז געזעהן.

LAWRENCE TIBBETT and GRACE MOORE in "NEW MOON"

די באריהמטע זינגער לאורענץ טיבעט און גרייס מור וועלכע זיינגען אין דאס בילד "ניו מון" וועלכע ווערט געוויזען די היינטיגע וואך אין ליבערטי טעאטער.

היינטיגע וואך אין די טעאטערס

גרויסע פארשטעלונג אין אימפעריאל

דער אימפעריאל טעאטער האט צוגעוואוינט דעם טעאטער עולם צו געבען עטוואס אויסערגעוועהנליכעס יעדע וואך. דער וואס געהט אין אימפעריאל ווייסט פאראויס אז ער אדער זי וועט זעהן אן אויסערגעוועהנליכע פארשטעלונג. די וואך אבער האט זיך דער אימפעריאל טעאטער אליין איבערגעטראפען.

אויסער דער טאקי אין אימפעריאל טעאטער וועלכע איז אן אויסערגעוועהנליכע, אונטערן נאמען "עהרע צווישען ליעב האבער" ווערט אויפ'ן סטיידזש געוויזען א פארשטעלונג וועלכע איז ווערט צו זעהן, איבערהויפט צייכענט זיך אין די אקטען אויס דזשעק פעפער. וועלכער איז פיעל מעהר ווי א געוועהנליכער אקטיאר.

טשארלי טשעפלין אין לאוס טעאטער

אין לאוס דאון טאון טעאטער ווערט די גאנצע היינטיגע וואך געוויזען. דאס נייעסטע בילד פון טשארלי טשעפלין "סיטי לייטס". דאס איז באלד צו אמוזירען דעם עולם. און טשארלי טשעפלין קען די מלאכה אויסגעצייכענט.

פון דעם מאמענט וואס טשארלי באווייזט זיך אויפ'ן לייוואנט ביז צום סוף פון בילד איז דאס איין גרויסער הארציגער געלעכטער.

"סיטי לייטס". איז ניט קיין "טאקי" עס איז א שטומע מואווי. טשארלי וויל ניט שפילען אין קיין טאקיס. די צושויער אבער אמוזירען זיך זעהענדיג דאס בילד א סך מעהר איידער ביי א טאקי.

עס איז שווער איבערצייגען דעם גאנצען אינהאלט פון בילד. דאס בילד באשטעהט מעהרסטענס פון א סך סצענקעס און עס איז באמת ווערט צו זעהן דאס בילד. מען קען זיך אמוזירען אויף א גאר געהויבענעם אופן זעהענדיג דאס בילד.

ניו מון אין ליבערטי טעאטער

אין ליבערטי טעאטער אויף דאנדעס ארום ספעדינא עוועניו הויבט מען היינט אן צו ווייזען דאס באריהמטע רוסישע בילד "ניו מון" מיט דעם באריהמטען זינגער לאורענץ טיבעט אין דער הויפט ראליע. פיעלע רוסישע לידער און אפערא אריעס ווערען געזונגען וועלכע זיינען וואונדערבאר צו הערען. דאס איז דאס איינציגע רוסישע בילד וועלכע ווערט אין טאראנטא געוויזען די וואך.

נארמא טאלמעדזש אין גארדען

היינט איז דער לעצטער טאג ווען מען קען נאך זעהן אין גארדען טעאטער די באריהמטע אקטריסע נארמא טאלמעדזש אין דאס בילד "דובערי וואמען אף פעשיאן". די דאזיגע וואונדערבארע אקטריסע שפילט זעהר א שעהנע ראלע אין דער מואווי. מארגען און די איבעריגע טעג פון דער וואך וועט אין גארדען געוויזען ווערען דאס בילד "סאני" מיט מארלין מילער אין דער הויפט ראלע.

רוסישע בילד אין קאלעדזש פלעי האוז

אין קאלעדזש פלעי האוז ווערט די וואך געוויזען די באריהמטע רוסישע בילד "ווירטשאוס סיען", א דורכאויס רוסישע בילד וועלכע איז ווערט געזעהן צו ווערען.

די באריהמטע אקטריסע מארלין מילער. וועלכע שפילט די הויפט ראלע אין דער "טאקי" "סאני" וועלכע וועט געוויזען ווערען דאנערשטאג, פרייטאג און שבת אין גארדען טעאטער אויף קאלעדזש סטריט.

מ'שפילט טעאטער

(פון דער סעריע, טעאטער סצענקעס)

פון בען געילינג.

עקטערס ליארעמען און טומלען,
מאכען קולות ביז די הימלען,
ס'איז די פראבע, פאר פרעמיערע,
און די פיעסע איז א שווערע,
אנגעטאהן אין קלאונען מיצלאך,
"חזר'ט" מען די טריפה וויצלאך,
פון דער אפערעטע בינקע,
און עס רינט פון זיי די שמינקע,
און דער צימבלער אויף די טאצען,
קלאפט צום טאקט פון די פאיאצען,
(ס'וועט דער עולם זיך שוין קראצען...)
דער סעזאן,
הויבט זיך אן!

אין טעאטער א גערודער,
אויף דער ביהנע א הארמידער,
קולות מישען זיך צוזאמען,
ס'וויל דער עולם ניט פארזאמען,
"די טראגעדיע פון א מאמען"
וואס דער זוהן וויל איהר פארסמ'ען...
און די עקטערס אין קוליסען,
זיינען נערוועז, ווילען וויסען,
וואס עס הערט זיך ביי דער קאסע,
און אויב קומען וועט די מאסע?
אן עק א סוף,
פארהאנג אויף!

אויף דער ביהנע שטעהט די מאמע,
און עס רעדט פון איהר די דראמע,
און עס גרילצען מארנע טענער,
גלייך עס וואלטען קרייהען העהנער . . .
און דער עולם אין טעאטער,
ווישט די גאז ווי פון א קאטער,
שפרינגט ארויס א יונג פאצעטעל
מיט דער פליישיגער סוברעטעל
טאנצען זינגען "רער האט מאמא",
אז עס שפאלט די פאנאראמא....
ס'ווארפט מיט זיי ווי אין קרחת,
און דער עולם שמעלצט פון נחת.
— סאם קלעס.
— סוקסעס!

און אזוי א גאנצען סיזאן,
שפילען עקטערס, ווייל זיי מוזען
דאך א לעבען מאכען כאטשע,
קייט מען פראזא ווי די קליאטשע,
שפילט מען פיעסען גאר א חידוש,
חצי ענגליש, חצי אידיש.
טאנצען טענצער, זינגען זינגער,
און מען שטארבט אלץ איינס פון הונגער.
— אויב אזוי, וואס טויג עס ווייטער?
איז דער תירוץ, מ'שפילט טעאטער!...

טאראנטא'ס אייגענע סוברעטין מאכט ערפאלג

ראזי לובאוו

טאראנטאר מיידעל וועלכע האט דעם לעצטען סעזאן געשפילט מיט פארשידענע קאמפאניעס אין סטענדערד טעאטער און האט זיך אויסגעצייכענט אין פארשידענע ראלען.

מיס ראזי לובאוו איז נאך א יונגע מיידעל און באזיצט אלע קוואליפיקאציעס פון א סוברעטין, האט א שעהנע דיקציע אין אידיש, א הארציגע שטימע צום זינגען, און איז אויך א וואונדערבארע טענצערין: לאמיר האפען אז מיס לובאוו וועט אין דער צוקונפט מאכען אן ערפאלג אויף דער ביהנע.

מיס לובאוו פארבלייבט אין טאראנטא. די מענעדזשערס וועלכע גרייטען צו פאר'ן קומענדען סעזאן וועלען געוויס קיין טעות ניט מאכען ווען זיי וועלען באצייטענס אנגאזשירען מיס לובאוו.

"ווירטשיאוס סיען" די באריהמטע רוסישע בילד וועלכע ווערט די וואך געוויזען אין קאלעדזש פלעי האוז.

א קליין ביכעל - 32 זייטלאך

דערצעהלט אייך וואס די תלמוד תורה איז, וואס זי האט אויפגעטאן.
ארטיקלען וועגען די פרינציפען פון אידישער ערציהונג (אידיש און ענגליש). אן ארטיקעל וועגען דעם עלטערען פאראיין, וועגען דער ליידיס אוקזילערי א. ז. וו.
ארבייטען אין העברייאיש פון די קינדער — פון שנה א ביז די וואס האבען פארענדיגט דעם עלעמענטארען קורס. בילדער פון די גראדואירטע.

צוליב וואס גייט יעצט אן א קאמפיין אין דער אידישער טאראנטא?

— כדי אזא ארבייט זאל זיך ווייטער ענטוויקלען און וואקסען.

כדי אידישע קינדער אין טאראנטא זאלען ערצויגען ווערען צו דענקען וועגען אידישע ענינים און קענען אויסדריקען זייערע געדאנקען אין העברייאיש.
כדי אידישע קינדער אין טאראנטא זאלען לערנען חומש — און פארשטעהן. לערנען נביאים — און פארשטעהן. לערנען משנה און גמרא — און פארשטעהן. לערנען אידישע געשיכטע, העברייאישע ליטעראטור — און פארשטעהן.
ועל כולם — כדי אידישע קינדער זאלען פיהלען אידיש און וועלען פארטזעצען די גאלדענע קייט פון אידישקייט.

תלמוד תורה בראנזוויק עוו.

קאמפיין $25.000

מאדערנער שטאב לעהרער. מאדערנע מעטאדען. שעהנסטע תלמוד תורה געביידע אין קענעדע. 600 קינדער.

LIBERTY Theatre
Dundas & Spadina

ליבערטי טעאטער

(דאנדעס און ספעדיינע עוועניו)

מיטוואך, דאנערשטאג, פרייטאג און שבת
אפריל 15־טען, 16־טען, 17־טען און 18־טען

לארענץ טיבעט און גרייס מור
— אין —

„ניו מון"

א בילד וועלכע קיינער טאר ניט פארפעהלען צו זעהן. קומט הערען

College Playhouse

קאלעדזש פלייהאוז

מיידזשאר און בראנזוויק עוו.
מיטוואך און דאנערשטאג פרייטאג אוונט, שבת
אפריל דעם 15־טען, 16־טען, 17־טען און 18טען
דאס באריהמטע רוסישע בילד

„אומשולדיגע זינד"

א בילד וועלכע קיינער טאר ניט פארפעהלען צו זעהן. הומטע הערען שעהנע רוסישע לידער.

ליידט איהר פון עקזימא, רינגווארם, סארייעסעס, אנדערע שלעכטע הויט־קראנקהייט, דאן נוצט דעם נייעם וואונדערבארען מעדיצינישען זאלב

קאנגא סעוו

פרייז 1 דאלאר

לײדעט איהר פון משעסט קאלד, פון כראנישען רהומאטיזם, שטייפע גליּדער אדער אזוי א שלעכטען קאלד דאן רייבט זיך איין מיט קאנגא לינימענט.

קאנגא לינימענט

פרייז פון א באטעל 50 סענט

האלט אזא באטעל אימער אין הויז.
ביידע קאנגא מעדיצינען צו באקומען
ביי סינגער ברידער (דראגיסטען)
26 קווין איסט. עלגין 7512

SINGER BROS., DRUGGISTS
26 Queen St. E. Elgin 7512

מיר דעליווערען און שיקען אויך ביי מעיל, פאסטיידזש פריי.
איהר קענט קאנגא אויך באקומען אין קאפלערס דראג סטאר, קאלעדזש און בארדען סט. קינגסדייל 6101.

רעוו. ש. ז. גרינגארטען

אנערקענט אין אלע האספיטעלער

אלס מוהל
פון ערשטען גראד
אויך אן
אינטעליגענטע
מסדר קדושין

רופט מיר אויף אייערע שמחות. איך וועל אייך דינען צו דער בעסטער צופרידענהייט.
פאר ארימע אומזיסט
מיין אדרעס:
398 מארקהאם סטריט
טעלעפאן טריניטי F 8406.

אדווערטייזד
אין
„זשורנאל"

רעוו. פ. דאלגאף

דער באריהמטער
מוהל
ספעציאליסט

אנערקענט אין אלע האספיטעלער פון אלע דאקטוירים

413 Dovercourt Road
TELEPHONES:
Lom. 1220 Tr. 7830j El. 3086

STANDARD THEATRE

א. עקסלער, דזשענעראל מענעדזשער. טעלעפאן טריניטי 4310.

געסט אין טאראנטא — ווידער עטוואס נייעס אויף
פרייטאג אווענט און שבת אווענט!
אפריל דעם 17־טען און 18־טען קומט אין סטענדערד טעאטער

יאזעף שעהנגאלד

צוזאמען מיט
עטעל דארף

וועלכע איז א ליבלינג אין טאראנטא, מיט דער גאנצער קאמפאניע פון דעטראאיטער טעאטער, וועלען אויפטרעטען אין

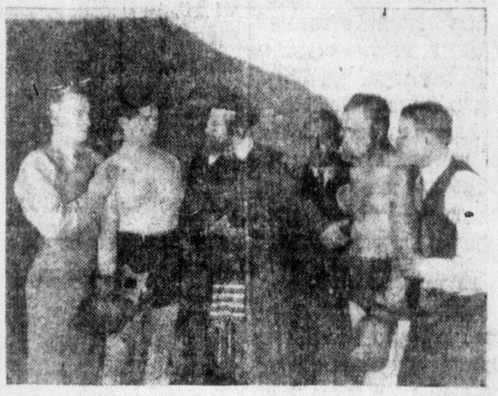

„מיט דעם רבינס כוח"

א וואונדערבארע מוזיקאלישע קאמעדיע, מיט געזאנג און מוזיק.

קומט זעהן עטוואס נייעס. עטוואס וואס טאראנטא האט נאך ניט געזעהן.

Norma Talmadge in
"Du Barry, Woman of Passion"

גארדען טעאטער

קאלעדזש און ספעדיינע
היינט צום לעצטען מאל
די בארימטע
נארמא טאלמאדזש
— אין —
„דובערי וואומען אף פעשאן"
א וואונדערליכע בילד.

טעלעפאן עדלייד 6201. הויז טעלעפאן טריניטי W 8665.

לאיער פיליפ דאווידסאן

באריסטער, סאליסיטאר, נאטערי פאבליק א. ז. וו.
810 סטערלינג טאוער בילדינג
372 בעי סטריט
געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארטגיידזשעס.
ספעציעלע אויפמערקזאמקייט פאר קרימינעלע קייסעס.

הענרי ס. ראזענבערג

און קאמפאני
באריסטערס, סאליסיטארס א. ז. וו.
703—702 פעדעראל בילדינג. 85 ריטשמאנד סטריט
טעלעפאנס: עדלייד 1387 — 1386. אוועניו: הייליענד 9415.
און אז איצט זענען פארבונדען מיט אים
העריס ג. בריסטאן און לעאנארד ס. סמיט

לאיערס דזש. ג. גלעס און אי פ. דיקלער

— פון —
גלעס, דיקלער און קא.
רום 501 דאמיניאן בילדינג, 465 בעי סט.
אפיס טעלעפאן עדלייד 1168 — 1169
אלגעמיינע, ציווילע און קרימינעלע לאו־פראקטיק
געלט געליען און אינוועסטירט אויף מארטגעדזשעס.

אפיס:
45 ריטשמאנד סט. וועסט
705 סענטראל בילדינג

אפיס טעלעפאן:
וויווערלי 2211
הויז טעלעפאן טריניטי 5418

לאיער ב. ווינבערג ב.א.

באריסטער, סאליסיטאר, נאטערי פאבליס
געלט צו לייען אויף מארגיידזשעס.
מארגיידזשעס געקויפט.

LOEW'S

היינט און די גאנצע קומענדע וואך.
דאס לאנג דערווארטעטע בילד
טשארלי טשאפלין
— אין —
„סיטי לייטס"

THE GREATER Imperial THEATRE

היינט און די גאנצע וואך.
עהרע צווישען
„ליעבהאבער"
— מיט —
קלאודעט קאלבערט
— און —
פרעדריק מארטש
א שפאנענער בילד
אויפ'ן סטיידזש: וואונדערבארע אקטען פול מיט שפאנונג,
דזשעק פעפער
ספעציעלע אטרעקשאן
דאגלעס סטענבורי

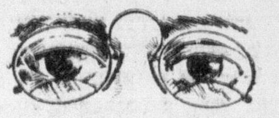

אונטערזוכט אייערע אויגען, און קריגט די ריכטיגע גלעזער. דער איינציגער ספעציאליסט, וועלכער איז אויטאריזירט פון גאווערנמענט אלס האבען זיך פאראייניגט צו מאכען א
אפטאמעטריסט
און אפטישען

דר. הענרי העררים

279 קאלעדזש סט.
(לעבען ספעדיינע)
אפען ביז 9 אוהר אין אווענט

Dr. Henry Harris
EYESIGHT SPECIALIST
Phone Trinity 6604
279 College St. near Spadina
Open until 9 p. m.

שפייז פעקלאך אייערע קרובים אין רוסלאנד

חפץ האט ארגאנזירט אין יוראפ פארבינדונגען צושטעלען זיכער שנעל און ביליג שפייז פעקלאך אין יעדען שטעדטעל אין רוסלאנד. אויסוואהל פון אלערליי שפייזען. ביליגע פרייזען. פרישע שפייזען געפאקט אין יוראפ.
קומט, שרייבט, טעלעפאנירט:

חפצ'ס שיפס קאנטאר

DOMINION TICKET OFFICE
143 קווין סט. וועסט
(עדלייד 5971)

געלט געשיקט. — שיפסקארטען, אינשורענס, מארגיידזשעס. — סיטיזען פייפערס.

די נייעסטע סענסאציע פון חזנ'שען לאגער!

חזן לייב גראנץ

וועלכער האט לעצטענס מיט זיין דאווענען אויפגעשטורעמט די אידישע ניו־יארק, קומט אין טאראנטא

בלויז אויף שבת

חזן גלאנץ וועט דאווענען
שבת, דעם 24־טען און 25־טען אפריל אין דער

מיכאל שוהל

באזארגט זיך באצייטענס מיט בילעטען.
עטוואס אויסערגעוועהנליכעס דערווארט די טאראנטאר אידען.

בילעטען צו באקומען אין די פאלגענדע פלעצער

רושיי, פעלדמאן 111 ביטרים סטריט
ס. ברעסלין 46 בראנזוויק עוועניו.
ל. דונקעלמאן, 198 גריים סטריט.
ד. הימעל 560 דאנדעס סטריט וועסט
בארענהאלץ בוך סטאר דאנדעס סט.
שווארץ 25 מיידזשאר סטריט.

קאפלאנס רעסטאראנט ספעדיינא און דאנדעס.
קאונס רעסטאראנט ספעדיינע עוו.
רובינס רעסטאראן 370 קאלעדזש סט.
מינצ'ס רעסטאראנט ספעדיינע עוו.
ה. סאקראוו 121 ביטרים סטריט.

און ביים שמש פון מיכאל שוהל.

קומט זעהן די ווילנער

גרנ׳יסארטיגער

קאנצערט

אין סטענדערד טעאטער
זונטאג, דעם 19–טען אפריל

ס. טאניז און ר. זוענדראף

קינסטלער פון דער ווילנער טרופע, וועלען אויפטרעטען אין א רייכען פראגראם.
אדאלף קאלדאפסקי, פידעל קינסטלער, אין א ספעציעלען פידעל־רעסייטעל.
מיס מאדאנא אהרענס, בארימטע סאפראנא.
די אלע קינסטלער ביי איין קאנצערט, — עטוואס וואס טאראנטא האט נאך ניט געזעהן. באזארגט זיך באצייטענס מיט א בילעט.

לערענט העזיינינג!

אין א פראקטישע סקול פון דעזיינינג, וואס ווערט געפירט אונטער דער אויפזיכט פונ'ם באקאנטען אויטאריטעט אין דעזיינינג
ספעציעלע קורסען אין דעזיינינג, פעטריינס, גארמענטס פון סוטס און סקוירטס, דרעסעס און פארס.

סי. גאלאסקא, 65 עוועניו ראוד. קינגסדייל 4237.

יעצט איז די צייט צו שפארען געלט

פרייזען וועלכע זענען אונפארגלייכבאר

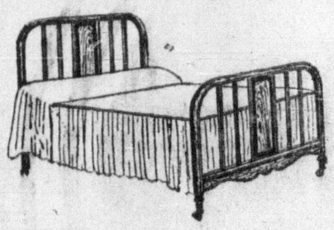

$12⁵⁰

נייע וואלנאט פיניש בעטען מיט ספרינגס און מאטראצען פון די בעסטע קוואליטי קאמפליט
מיט איין פענעל
און $12.00 אהן פענעל

א ספעשעל אויף אייז-באקסעס בלויז $12.50

ספעשעל קיטשען
טשערס 69 ס.
פארסעלין טאפ טייבעלס $5.50
פעלט מאטראצען אלע סייזעס $3.75

אלערליי לינאליומס און אוילקלאטס.
לינאליום, ספעשעל פרייז 60 סענט א יארד
אוילקלאט ספעשעל פרייז 35 סענט א יארד

עס וועט זיך לוינען צו קויפען ביי דער

רייט פורניטשור קא.

651 קווין סט. וועסט
טעלעפאן עלגין 6001.
(2 טירען איסט פון באטהורסט)